Alp 1786

ATEITIS

1946. XII. 17. MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ LAIKRAŠTIS NR 1

I SKAITYTOJA

Išvien, jaunieji prieteliai,
Bendroje laimėj mūs keliai!
Ad. Mickevičius.

Po šešių metų pertraukos „Ateitis“ vel išeina į lietuviškąjį besimokantį jaunimą. Tiesa, per tą laiką daug kas yra pasikeitę. Likome be namų. Kiekvieno mūsų jaunus pečius slegia karti skaudžios patirties našta. Svetima žemė dega po mūsų kojomis ir aukštieji jos kalnai mums nėra laiptai į puikiąją rytmečio saulę. Ne, jie užgriūva kaip sunkūs gyvenimo akmenys ir užstoja mums kelius į viltingesnį rytojų ir į toli šiaurėje su mirtimi besigrumiančią tėvų šalelę.

Taip, daug ko esame netekę, bet niekada nagalėsime pasakyti, kad jau visa esame praradę, jau palūžę.

Jaunose akyse dar yra perdaug gyvenimo jėgos, o dvasioje perdaug meilės ir tikėjimo, kad ji galėtų būti palūžusi. O niekas kitas nėra taip laukiamas šiandienos pasaulyje, kaip mylįs, ateitim tikįs ir energijos, pasiryžimo pilnas žmogus. Mes dar žinome, kam esame reikalingi. Ar ne mes esame įpareigoti Viešpačiui pakelti mums skirtąjį gyvenimą, vykdydami kūrybini žmogaus pašaukimą? Tėvynei ir tautai, argi ne mes esame pažadėję kardais sukaboti jų vargelį? Tevynės laisvės atstatymui argi nėra būtina taurių ir pasiaukojančių asmenybių? Šitas žinojimas yra įpareigojantis. Jis teikia mums prasmės gyventi ir dirbti, nes, pagaliau, miręs yra žmogus, neturįs gyvenimo prasmės, mirštanti ir tauta, dėl kurios niekas nesiaukoja. Todėl pasiruošimas tevynės atstatymui yra mūsų dabartinio gyvenimo prasmė, išsiugdymas galingos valios, taurios širdies ir gilaus proto kūrybiškomis asmenybėmis yra mūsų uždavinys. Kova su beprasmingumo, nuasmenėjimo, apatijos ir dvasinio nuvargimo slibinu yra kasdieninis mūsų darbas.

Visu rimtumu šitai galvodami vykdydami, atsiminkime ir įsisąmoninkime, jaunieji Bičiuliai, kad atsakomybė už tautos išsilaikymą ir už mūsų pačių išsiugdymą pajėgiais išsaugoti Lietuvos gyvybės liepsnelę šiandien krinta ant mūsų, tiesa, jaunų, o daug galinčių pečių. Jaunoji karta — ir niekas kitas — yra pylimas, kuris gali atlaikyti smūgius lietuviškosios dvasios gilumui, jo moraliajam taurumui ir kūrybiškumui.

Ar pajėgsime, ar atlaikysime? Kai 1920 m. priešo iš visų šalių užpultos laisvos Lietuvos likimas kabojo ant plauko, vienas žymus mūsų valstybės vyras pasakė: „atlaikysime!“ Ir tikrai, Lietuva atsilaikė. Mes galime pakartoti tą patį, nes žinome, kas yra mūsų didžioji Viltis ir Vadas. Daug įvairių melu pagristų karalysčių žuvo ir daugelio klaidingų valdovų vainikai nutrupėjo. Mums, jauniesiems, likę vienas, tas pats, kuriuo esame tikėję ir nenusivylę — Kristus. Mes žinome, kad Kristaus atmetimas yra žmonijos nuosmūkio priežastis ir kad didžioji, į pražuvimą žmoniją vedanti nuodemė yra nukrikščionėjimas. Europa pagimdė nacizmą, bolševizmą ir pasuko į sužvėrėjimą, kurio aukos ir mes esame, ne todėl, kad krikščionybė būtų buvusi nepajėgi išlaikyti žmogų žmoniškumo aukštumoje, bet todėl, kad žmogus nuo krikščionybės bėgo ir ją paniekino. Teisingai buvo sakęs mūsų ideologas prof. St. Šalkauskis: „Barbarai eina į mus ištikro, bet šį kartą jau ne iš šalies, kaip kad yra buvę griūvant graikiškajam pasauliui, bet iš vidaus, iš dechristianizuoto žmogaus instinktų.“ Tai žinodamas, senasis at-kų žurnalas „Ateitis“ pagrindiniu savo tikslu laiko padėti moksleiviui išsiugdyti krikščionišku žmogumi, puoselėti krikščioniškąją dvasią mūsų mokyklinėje bendruomenėje. Mes kviečiame Jus, jaunieji Bičiuliai, į krikščioniškosios asmenybės kūrybą, nes tik tokia asmenybė yra pajėgi pilnai suprasti jai tautos uždedamą atsakomybę ir tik toks žmogus yra žmonijos ir tėvynės atstatymo neapgauli viltis. Mūsų tikslai todėl pilnai sutampa su Moksl. At-kų Sąjungos tikslais: „ruošti savo narius veikliais darbininkais Lietuvių Tautos ir žmonijos gyvenimui atnaujinti pagal Kristaus moksla ir „išauklėti juos pilnutinėmis asmenybėmis“.

Tad bus suprantama kodėl mes šalia organizacinių žinių stengsimės patiekti pasaulėžiūrines

* * * * * * * * * * *

ATEITININKŲ HIMNAS

Kas gi ten aukso spindulius beria,
Ko taip nušvito rytai ateities?
Širdys it rasą gaivinančią geria,
Sieloj tvirtybė ir galia vilties.

Lietuvą Dievas apveizdi ir gina,
Amžiais suvargusios jos neapleis.
Ateičiai dvasios galiūnus gamina,
Vesdamas juos stebuklingais keliais.

Tilkit, nutilkit, kurie prieš Dievybę
Bandėt kovoti viešai ar slaptai.
Mūsu idėjos: tikybos brangybė,
Mokslas, dorumas, tautos reikalai.

Ateiti regim tėvynės laimingą,
Šviečia mums kryžius ant mūs vėliavos.
Stokime drąsiai į kovą garbingą,
Dirbkim, kovokime dėl Lietuvos.

* * * * * * * * * * *

Rp 373-2680
Lietuvos TSR VALSTYBINĖ BIBLIOTEKA

SULAUKĘ DIDŽIŲJŲ ŠVENČIŲ, NUOŠIRDŽIAI SVEIKINAME MALONIUS MŪSŲ SKAITYTOJUS IR BIČIULIUS, LINKĖDAMI SKAIDRAUS IR VILTINGO VIEŠPATIES ATĖJIMO DIENŲ DŽIAUGSMO IR KVIESDAMI DRĄSIU ŽVILGSNIU PASITIKTI NAUJŲJŲ METŲ RYTMETĮ. KRISTUS GIMĖ, ATGIMS IR LIETUVA!

„ATEITIES" REDAKCIJA.

---

medžiagos, kuri padėtų tinkamai orientuotis ugdymęsi, stengsimės skatinti Kristaus idealo meilę, nes mes perdaug turime patyrimo, kad susižavėtume netikrųjų pranašų skambiais žodžiais.

„Ateitis" ir ateina į Jus, norėdama padėti atlikti šiuos didžiuosius uždavinius.

„Ateitis" todėl skatins ir kels visą tai, kas šių tikslų siekimui tarnauja: mokslą ir meną, ne tik svetimą bet ir savo pačių bandymus, nes pažinimo ir grožio vertybės privalo būti savos kiekvienai harmoningai asmenybei; norą ir pasiryžima gyventi ir prasmingai gyventi; tikėjimą į teisybės pergalę pasauly; kūrybiškumą, kad būtume tikri kovojančios katalikybės ir tikrojo žmoniškumo apaštalai. „Ateitis" skatins gražiųjų katalikiškųjų ir tautinių papročių meile, kultūringuma ir padorumą privačiame bei viešajame gyvenime. Brangindama tautinę individualybę, „Ateitis" stengsis visada gaivinti Jūsų atmintyje laisvosios Lietuvos paveikslą, kad niekad neužmirštumėm, jog nereikia ištirpti tarptautinėse formose ir būti tvirtam, kad nesumaltų kartais ir labai gražiom spalvom švitis tarptautinis malūnas. Tikroji ištikimybė mūsų paniekintam ir suvargusiam kraštui ir tegali pasireikšti mūsų tautinio savitumo saugojimu. Tautinio solidarumo puoselėjimas yra mums savaime suprantama būtinybė, nes argi ne tas pats tėvynės ilgesys mus riša broliško kraujo ryšiais, ar ne tas pats krikščioniškojo žmogaus idealas yra mūsų visų bendras tikslas?

Šito tikslo siekti kviečiame atją moksleiviją ir tautos atžalynu besirūpinančius vyresniuosius, nes juk giliai ir pilnai krikščioniško žmogaus ugdymo reikalas nėra vien ateitininkus, bet ir visą tautinę bendruomenę tautos ateičiai įpareigojantis įsakymas.

Aktualieji Ateitininku uždaviniai

1. Norint, kad at-kų gyvenimas bei veikimas eitų reikiama pakraipa, reikia visų pirma giliai įsigyventi į ideologinius at-kų pagrindus.

2. Antras svarbus bei aktualus at-kų uždavinys — realizuoti pažangą organizaciniame susitvarkyme.

3. Trečias labai aktualus ateitininkų uždavinys yra fizinis, dvasinis ir protinis apsiginklavimas kovai su pasaulio dechristianizacija.

4. Sąmoningai studijuoti inteligentų uždavinius visuomeniniame gyvenime ir kultūrinėje tautos kūryboje ir sykiu nenuilstamai ruoštis tapti tikrais inteligentais yra ketvirtas iš eilės labai aktualus at-kų uždavinys.

5. Labai aktualus penktas at-kų uždavinys yra įsigijimas kūrybinio, pilno iniciatyvos ir plataus užsimojimo, nusistatymo, einant prie tautinės savo lytimi ir universalinės savo turiniu kūrybinės sintezės.

6. Kataliko vardas uždeda at-kums prievolę ir todėl stato prieš juos šitą visados aktualų uždavinį, įsigyti at-kams visuomeninio susipratimo, atsakančio krikšč. pasaulėžiūrai, ir rimtai pasiruošti visuomeniniam veikimui.

(Iš prof. St. Šalkauskio rašyto Fed. Valdybos atsišaukimo į at-kus).

Norime, kad „Ateities" puslapiai būtų pilni kūrybinių pasireiškimų, duodančių vilties tikėti rytojumi. O rytojus priklausys ne tik nuo pasaulio didžiūnų, bet ir nuo to, kiek mes, valandai išmušus, sugebėsime apvaldyti gyvenimą ir kiek būsime susipratę naujajį gyvenimo namą pastatyti ant teisingų ir tikrų pamatų.

Kviečiame visus talkon. Į sunkų, bet garbingą kantrios meilės, kietos valios ir jauno pasiryžimo žygį už savo tautos ir žmonijos prisikelimą, tvirtai juomi tikėdami ir žinodami, kad tikrasis šio prisikėlimo pagrindas yra visų pirma mūsų pačių gyvenimas, visas atnaujintas Kristuje. ATEITIS

Mūsų skaitytojams ir bičiuliams

Šio „Ateities" numerio išvaizda dėl techninių sunkumų nėra tokia, kokią redakcija buvo planavusi. Bet mes tikime ateitimi ir kviečiame idėjos seses ir brolius, visą moksleiviją ir mūsų vyresniuosius remti „Ateitį" savo raštais. Prašome siųsti straipsnių, novelių vaizdelių, eilėraščių, gimnazijos gyvenimo kronikos (taip pat ir linksmosios kronikos), savo piešinių, darytų rašalu ar tušu, ir tt. Visą tinkamą medžiagą mielai panaudosime. Nuo Jūsų priklausys laikraščio tobulumas ir įdomumas. Todėl — į darbą!

„Ateities" Redakcija

V. Natkevičius

ATEITININKAI

PER 35 METUS

1. Pasaulėžiūrinių organizacijų reikšmė

Naturalu, kad tremtinių gyvenimui Vokietijoje normalėjant, ėmė reikštis pasaulėžiūriniai sąjūdžiai. Laisvas ir bent minimaliai medžiagiškai aprūpintas žmogus savaime ima klausti, kam jis gyvena, ir tokiu būdu kuria savo pasaulėžiūrą, arba pažiūras į pasaulį ir gyvenimą. Šitą klausimą, kam žmogus gyvena, stato pati žmogaus prigimtis ir dėlto į jį reikia būtinai atsakyti. Neduodami atsakymo, mes einam prieš savo protingąją prigimtį, mes atsisakom žmogiškumo. Žmogus į šitą klausimą labai dažnai ieško atsakymo visą savo gyvenimą. Ir juo jis nori susidaryti tikslesnę ir griežtesnę pasaulėžiūrą, juo jam reikia daugiau pastangų. Vienas žmogus sunkiai gali aiškiai ir tiksliai į pagrindinius savo protingosios prigimties klausimus atsakyti. Jau daug lengviau surasti atsakymą tada, kai žmonių grupė susijungia drauge ir bando bendromis jegomis išsiaiškinti, kas yra pasaulis ir gyvenimas. Šitokiu būdu kuriasi pasaulėžiūrinės organizacijos. Paprastai jos nesitenkina vien tam tikros pasaulėžiūros paskelbimu, — jos rūpinasi, kad skelbiamoji pasaulėžiūra būtų įgyvendinta ir gyvenimo praktikoje.

2. Ateitininkų organizavimosi pradžia

Mūsuose pasulėžiūrinės organizacijos ėmė steigtis pereito šimtmečio gale, o jų veiklą ypač pagyvėjo mūsų amžiaus pradžioje, kai išaugo ir subrendo tautinio nusistatymo inteligentija. Viena pirmųjų ir šiandien pati seniausia mokslus einančio jaunimo pasaulėžiūrinė organizacija yra **ateitininkai**, pradėję organizuotis prieš 35 metus.

a) Rusijos universitetai ir inteligentija 20 amž. pradžioje.

Tai buvo 1910—1911 metais. Į lietuvių tautą per pasauliečius inteligentus ėmė sparčiai brautis ateizmas. Jo lopšys buvo Rusijos universitetai ir didelė rusų šviesuomenės dalis, persiėmusi vadinamuoju **nihilizmu**, t. y. pasaulio ir gyvenimo prasmės neigimu.

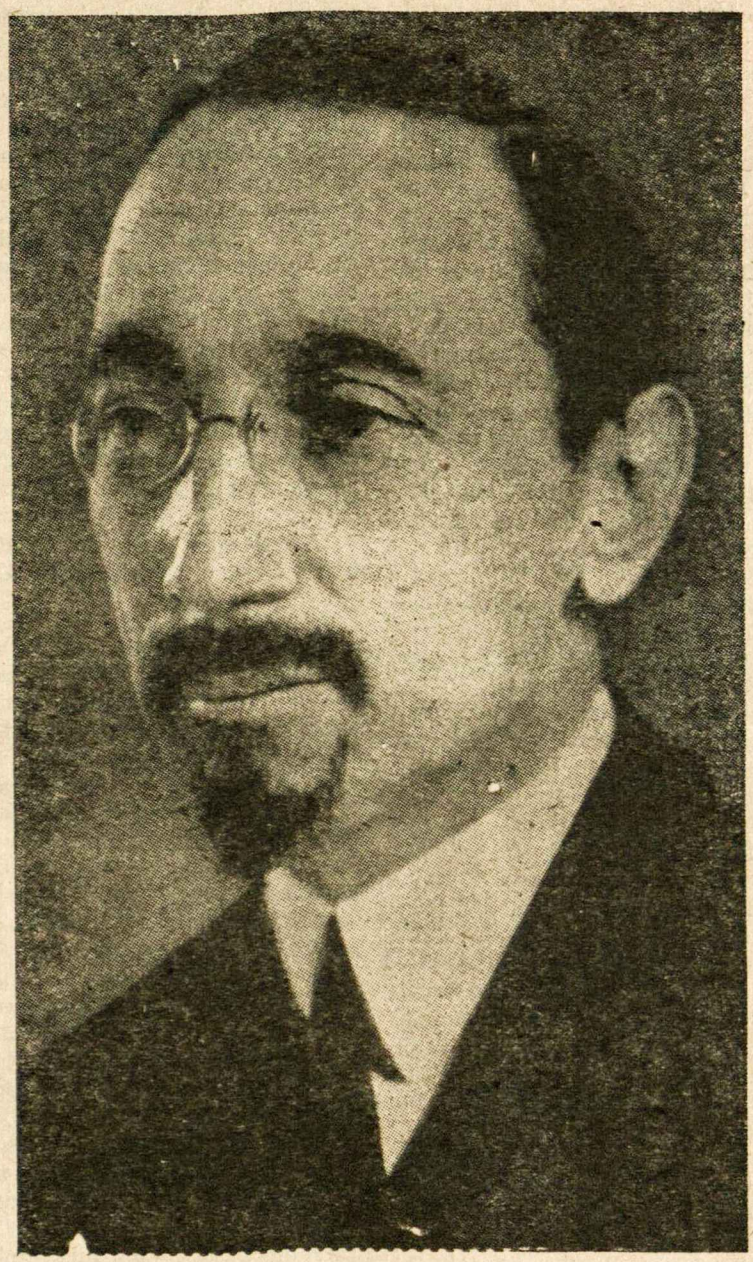

A. a. prof. St. Šalkauskis
vienas žymiausių at-kų ideologų ir organizacinių vadų, vadovavęs At-kų Federacijai 1927—1930 m.

Be to, madinga buvo anuo metu neigti aukštesnįjį dvasinį pasaulį, pripažįstant vien tik medžiagą (materializmas — ateizmas). Tokiu būdu Rusijos universitetai ir inteligentija, dažnai patys apie tai nenusimanydami, ruošė dirvą socializmui ir komunizmui. Nekartą nihilisto ir materialisto tėvo vaikai, būdami nuoseklūs, eidavo toliau ir pasidarydavo socialistais komunistais, nes kitaip reikštis gyvenimo praktikoj šitokios pasaulėžiūros žmonėms nebuvo kaip. Kad tarp teorinės ateistinės pasaulėžiūros ir praktinio socialistinio—komunistinio veikimo yra tamprūs ryšiai, puikai įrodė Dostojevskis „Demonų“ romanu, kur ateizman linkusio „liaudininko“ Verchovenskio sūnus jau yra ne tik ateistas, bet socialistas — komunistas, demoniškai būdu terorizuojąs ir išnaudojąs savo aplinkos žmones.

Universitetų mokslą anuo metu galėjo pasiekti tik turtingesniųjų ūkininkų vaikai. Iš namų išėję su tiesiog religine pagarba mokslui, jie sunkiai atsilaikydavo prieš mokslo vardu skleidžiamą netikėjimo ir nihilizmo gundymą. Pamažu tėvų tikėjimas jiems virsdavo prietaru, su kuriuo ne vienas vėliau išdrįsdavo ir kovą vesti. Tokiu būdu subedievėja didžioji ano meto mūsų inteligentų dalis, studijavusi Rusijos universitetuose. Tik mažuma, padėjusi milžiniškų pastangų neplaukti su pragaištinga laiko srove, išliko tėvų tikėjime.

b) „Ateities" gimimas ir moksleiviai „ateitininkai"

Šitie laisvamaniai inteligentai leido tuomet „Lietuvos Žinių" laikraštį. Buvo sumanyta duoti prie jo priedą jaunimui, kad ir jis galėtų naudotis tariamai paskutiniu mokslo žodžiu — materializmu ir laisvamanybe. Ir štai, 1910 metais „Lietuvos Žinios" išleido **„Aušrinę"**. Tai buvo socialistinio jaunimo, kaip tada buvo sakoma „pažangiųjų ir pirmeivių moksleivių", laikraštis. Į jį iš pradžių rašė ir nelaisvamaniškų bei nesocialistinių pažiūrų studentai ir moksleiviai. Jų tarpe buvo ir Maskvos universiteto studentas Pr. Dovydaitis, giliai religingas, nepaprastų gabumų ir galingos valios žmogus. Prie jo pirmojo straipsnio iš krikščioniškosios pasaulėžiūros, vardu „Tikėjimo elementas žmogaus gyvenime", „Aušrinės" redakcija pridėjo įdomų prierašą: „Draugo Dovydaičio pasižadėjimas rašyti ir daugiau straipsnių iš to paties ciklo visai nereiškia, kad „Aušrinė" yra apsiėmus spausdinti visa tai, ką pagamins draugo Dovydaičio plunksna." Šitas prierašas buvo reikšmingas: jis parodė, kad laisvamaniškoji jaunuomenės dalis neleis savo laikrašty rašyti krikščioniškosios pasaulėžiūros klausimais. Tai buvo tarsi signalas, skelbiąs pavojų senajai katalikiškajai lietuvių tautos pasaulėžiūrai. Buvo padarytos išvados ir po poros mėnesių, **1911 m.** vasario mėn., A. Jakštas-Dambrauskas išleido prie „Draugijos" žurnalo gimnazijų jaunimui **„Ateitį"**. Ji pirmiausiai ir daugiausiai vietos skiria savo puslapiuose katalikiškosios pasaulėžiūros klausimams. Tie, kurie ją skaitė, ilgainiui tapo pavadinti **ateitininkais.** Nuo „Ateities" gimimo ateitininkai ir skaito savo amžių. Maždaug iki pirmojo Didžiojo Karo ateitininkais daugiausiai vadindavosi tik gimnazijų moksleiviai; studentai, ir sendraugiai „ateitininkai" atsirado jau po karo ir ypač nepriklausomoj Lietuvoj.

c) Katalikų studentų organizacijos

Anksčiau už moksleivius buvo pradėję organizuotis katalikai studentai Vakarų Europos universitetuose. Čia materialistinės bedievybės tvaikas 19 amž. gale ir 20 pradžioj buvo bepraeinąs. O ir anksčiau materialistų filosofų ir gamtininkų teorijas kritiškieji vakariečiai priėmė daug atsargiau nei langvatikiai rytiečiai. Dėl to vakarų Europoj idealistinei religijos minčiai tarpti dirva buvo daug palankesnė. Be to, bent iš pradžių čia daugiausiai studijavo kunigai. Jie ir sukuria pirmąsias studentų katalikų organizacijas 19 amž. pačiame gale ir 20 pradžios Šveicarijos Friburge ir Belgijos Liuvene. Galutinai katalikai studentai susiorganizuoja 1911 metais, kada prieš metus įkurtos Lietuvių Katalikų Studentų Sąjungos valdybą iš kunigų perima pasauliečiai studentai. Ją sudarė: Pr. Dovydaitis (pirm) E. Draugelis (ižd.) ir Kaunas (sekr.) Liet. Kat. Stud. S—ga veikė iki Pirmojo Didžiojo Karo, bendradarbiaudama „Ateityje" ir organizuodama bei palaikydama gimnazijų moksleivius ateitininkus.

3. Ateitininkai pirmojo Didžiojo Karo ir nepriklausomybės kovų metu.

Taigi, kaip matėme, ateitininkus moksleivius nuo kito mokslus einančio jaunimo aiškiai skyrė besąlyginis pasisakymas už **katalikybę.** Katalikiškumas ypačiai išryškėjo ateitininkų pasaulėžiūroj ir veikime Pirmojo Didžiojo karo metu, kai nemaža moksleivių atkų kartu su savo gimnazijomis atsidūrė Rusijoje. Susitikę akis į akį su bekovojančia rusų inteligentija ir senaisiais ateistais aušrininkais, kurių veikla vis daugiau aktyvėja, ateitininkai parodė begalinio entuziazmo ir tyro idealizmo kovoj su rytietišku ateizmu ir nihilizmu. Jie drąsiai skelbė savo šūkį „Visa atnaujinti Kristuje" ir ryžtingai gynė, kaip suprato ir mokėjo, prieš 500 metų pasirinktąją lietuvių tautos katalikiškąją pasaulėžiūrą.

Tremtyje nevienas aušrininkas virto veikliu komunistu ir lietuvių tautai žuvo. At-kai į Lietuvą grįžo apsisprendę aiškiai patriotiškai ir tuoj aktyviai stojo į atkuriamos valstybės darbą. Kai 1918 metų gale į Lietuva ėmė veržtis bolševikai, dalis aušrininkų, nusižiūrėję į kairiųjų lietuvių partijų laikyseną 1917 m. Petrapilio Seime, lūkuriavo ir vengė stoti į savanorių eiles. Ypač „sušlubavo Šiaulių ir Marijampolės gimnazijų aušrininkai. Tik at-kai nė kiek neabejojo ir nesvyravo. Jie ėjo į frontą savarankiškai net ištisomis gimnazijų klasėmis. Jie ir aukų sudėjo daug daugiau nei kiti. Pirmieji kritę del laisvės kariai buvo ateitininkai ir pavasarininkai. O ir savanorius taip pat daugiausiai organizavo moksleiviai ir studentai at-kai. Jie važinėjo per kaimus ir miestelius, ragino stoti kaimų jaunimą į kariuomenę ir ginti bolševikų puolamą tėvynę. Taip buvo suorganizuoti primieji kariuomenės pulkai ir tėvynė išgelbėta. Veliau įkaito ir tie, kurie iš pradžių šaipės iš atkų nykštukų, ėjusių kovoti su bolševikiniu milžinu, ir pagaliau stoja i kariuomenės eiles. Didelės reikšmės faktas, kad ir pirmąsias dvi Karo Mokyklos laidas 1919 ir 1920 m. sudarė didele dauguma at-kai, net iki 80—90%.

Taigi, nepriklausomybės kovų metu at-kuose išryškėjo ir antras ju pagrindinis nusistatymas - **tautiškumas,** kurį at-kai savo pasaulėžiūroj jau nepriklausomoj Lietuvoj organiškai jungs su pirmuoju nusistatymu, arba principu, — **katalikybe.**

4. At-kai nepriklausomoj Lietuvoj

a) At-kų veikla iki 1930 metų.

Pirmajame nepriklausomos Lietuvos dešimtmety at-kų veiklai yra būdingas visuomeniškumas. Jie nuoširdžiai dirba su kaimo jaunimu, pavasarininkais, su krikščionimis darbininkais; jie organizuoja Katalikų Veikimo Centrą, katalikus mokytojus, katalikes moteris. Dirba ir su skautais (iki jų suvalstybinimo 1930 m). Visa ši at-kų veikla persunkta idealizmu ir pasiaukojimu. Nuoširdžiai ir drąsiai jie kovoja su tomis organizacijomis kurios norėjo siaurinti katalikybės vaidmenį visuomenininiame gyvenime. Vyresnieji ateitininkai kaip pilnateisiai piliečiai eina ir į politinį darbą ir čia pasiekia didelių laimėjimų. Tarp daugybės valstybinėje srity atliktų at-kų darbų ypač minėtina garsioji žemės reforma, kurios pravedimui vadovavo to meto žemės ūkio ministeris kun. Myk. Krupavičius. Neužmirština, kad šitame laikotvarpyje subręsta tokie politikai — valstybininkai kaip Dr. L. Bistras, prof. Antanas Trumėnas, Dr. P. Karvelis ir kiti.

b) Trukdymas viešai veikti Moksleivių At-kų Sąjungai (1930—1940)

Su demokratijos sutemomis valstybiniame Lietuvos gyvenime (1927 m.) prasideda at-kų spaudimas, ilgainiui išaugęs iki tikro persekiojimo. Tačiau at-kai neišsigąsta. Įpratę iš seno kovoti dėl savo ir katalikybės teisių, jie šitą kovą ryžtingai veda ir dabar, kai valdžia užsimoja pakiršti at-kų veikimą, 1930 m. uždarydama Moksl. At-kų Sąjungą. Buvo iš pirkšto išlaužtas priekaištas — esą moksleiviai at-kai politikuoja. Iš tikrųjų Moksl. At-kų S-ga niekad nėra buvusi politinė organizacija. Norint mušti, surandama ir lazda. Valdžiai rūpėjo visą jaunimo auklėjimą kreipti sau palankia

partine linkme — štai pagrindinė Moksl. At-kų S-gos uždarymo priežastis. Šito tikslo siekdama, ji ir ryžosi likviduoti Moksl. A-kų Sąjungą, gerai žinodama, kad, pakirtus at-kiškąjį prieauglį, ilgainiui sunyks ir kiti at,kų vienetai — studentai ir sendraugiai. Vyskupai, katalikiškoji visuomenė, at-kai studentai ir sendraugiai, įžvelgę pavojų, kuris neišvengiamai gresė katalikų veikimui, šiam valdžios žygiui griežtai pasipriešimo ir ryžosi at-kus moksleivius organizuoti slaptai. Studentai at-kai savo ženkliukus ir vėliavas perriša gedulo ženklu; o pačių moksleivių vėliavos su gedulu atsirado šalia bažnytinių vėliavų. Lietuviškoji visuomenė, net nekatalikiškoji, ėmė žiūrėti į at-kus moksleivius kaip į mažus didvyrius, kovojančius dėl katalikybės. Slaptas veikimas buvo prilyginamas pirmųjų krikščionių veikimui katakombose. Ir iš tikrųjų būta rimtų persekiojimų: Moksleivių At-kų S-gos pirmininkas stud. Adolfas Damušis (dabar profesorius, visos At-kų Federacijos vadas) 1931 m. pavasariop suimamas ir išsiunčiamas į Varnių koncentracijos stovyklą. Patenka čia ir daugiau studentų at-kų, dirbusių su moksleiviais. 1932 m. į Bajorų kalėjimą uždaromas at-kų tėvas prof. Pr. Dovydaitis, nenuilstamas kovotojas už moksleivių at-kų teises. Vėliau kurį laiką Švietimo Ministerija jam buvo atėmusi net teisę skaityti paskaitas V. D. Universitete vien už tai, kad profesorius palaikė santykius su moksleiviais at-kais.

Nemažiau kentė ir patys moksleiviai. Ne vienas jų vien tik už tai, kad buvo at-kas, tapo pašalintas iš gimnazijos. Vienu metu buvo prieita net prie to, kad at-kus abiturientus nenorėta priimti Karo Mokyklon aspirantais.

Nuostabiu būdu trukdymas viešai veikti at-kams moksleiviams išėjo į naudą: jų dvasia sustiprėjo, veikla įgijo daugiau religinio pobūdžio, išdirbtos turiningesnės veikimo programos; o ir narių skaičius nepaprastai išauga. Jei 1912 m. at-kų moksleivių, kitaip tariant „Ateities" skaitytojų, buvo apie 250, o 1930 m., uždarant Moksleivių S-gą, skaičiuota 72 kuopos su 3550 narių, tai 1940 m šis skaičius išauga iki 11.000 iš maždaug 40.000 moksleivių.

B. d.

Broliai Kristuje

VLADA PROSČIŪNAITĖ

Nubiro daug dienų, kaip poterių rožančiaus,
kaip potvyniai laisvų, nuėjo metų daug;
dėl Kristaus vardo niekas rankų nebepančios,
ir liūtai alkani arenoje nestaugs.

Ir laisvėj aidi mūsų giesmės tokios naujos,
ir Kristaus vardą rašom auksu Jo namuos,
bet, mano broli, ne dėl to arenoje sroveno kraujas
ir Gėdos Lauką klojo kaulai ne dėl to...

Pažvelk, kaip balto marmuro altoriuj,
melsvajam kaspine kvapsniųjų smilkalų
taip tyliai verkia liūdnas Kristus, mano broli.

O minios eina, minios eina ir nueina,
ir prašo laimint grūdą, laimint vaisių ir namus,
O Kristus verkia — tyliai verkia meilės
ir katakombų meilės broliui prašo mus.

Gal patamsės per šimtmečius altorių auksas,
veidai išbluks spalvotam vitraže,
bet eis Įstatymas visom širdim, visiem pasauliam:
— Mylėsi artimą, kaip pats save.

OSKAR WILDE

Žmogus, kuris pasakodavo apie nuostabius dalykus

Oscar Wilde buvo estetizmo, besivadovaujančio šukiu „menas-menui", tėvas Žym. jo romanas „Dorjano Grėjaus atvaizdas" buvo išverstas ir į lietuvių kalbą. Spausdinamoji pasaka yra viena jo paskutiniųjų kūrinių.

Vieną kartą gyveno žmogus, kurį labai mylėjo visi jo kaimo gyventojai, nes jis, kada naktis krisdavo ant namų, mokėdavo papasakoti jiems nepaprastų dalykų, kuriuos jis per dieną buvo mates. Jis pasakodavo:

— Aš mačiau tarp bangų tris jūrų mergaites, kurios auksinėmis šukomis šukavo savo žalius plaukus.

Ir kada žmonės prašydavo pasakoti toliau, jis pridurdavo:

— Pro uolos plyšį aš mačiau centaurą. Kai mūsų akys susitikdavo, jis pamaži, pusračiu nusigręžęs, liūdnai žiūrėdamas į mane pro petį, nukiūtindavo tolyn.

Tada jo kaimynai žingeidžiai vėl klausdavo:

— Pasakyk, ką tu dar matei?

Jis sakydavo:

— Krūmynuose jaunas faunas grojo į taktą šokantiems miško gyventojams.

Vieną dieną, kai jis norėjo palikti kaimą, trys jūrų mergaitės iškilo iš bangų ir ėmė šukuoti auksinėmis šukomis savo žalius plaukus, o joms pranykus, centauras metė jam iš uolos plyšio bailų žvilsnį ir pabėgo. Eidamas per krūmus, jis pamatė jauną fauną, kuris vertė šokti miško gyventojus.

Ir kuomet šį vakarą kaimo žmonės susirinkę vėl jo paklausė:

— Pasakyk, ką tu šiandien matei? — jis liūdnai atsakė:

— Nieko, šiandien aš nieko nemačiau.

Vertė V. Gr.

J. Girnius

KRIKŠČIONYBĖ IR GYVENIMAS

Krikščioniškoji tiesa yra ne tik sąžinės reikalas, bet ir viso gyvenimo (tiek asmeninio, tiek viešojo) uždavinys. Ypatingai mūsų laiku krikščioniškojo pašaukimo „visa atnaujinti Kristuje“ išryškinimas yra lemtingas.

1. Dabartinis laikas šitą tiesą (jog krikščionybė yra ne tik vidinis nusistatymas bet ir gyvenimo sukrikščioninimo reikalavimas) buvo bandąs užslėpti. Religijos, kaip privataus reikalo, supratimas buvo bepradedąs klaidinti ir pačius tikinčiuosius. Mūsų laiku, norinčiu aukščiausiu dalyku laikyti toleranciją, atviras krikščionybės puolimas nebūtų sėkmingas. Todėl šiandieninis netikėjimas labiausiai reiškiasi ne apskritai religijos neigimu, o tik jos privatiškumo skelbimu. Religija tesanti privatus dalykas ir todėl neturinti būti išnešta už sąžinės ribų. Pagal šitą nusistatymą ir skelbiama tolerancija religiniams asmens įsitikiniamams bet kovojama prieš krikščionybės išpažinimą gyvenime. Toleruojama bažnytinė praktika, nes jeigu ir prikišamas laiko gaišinimas, tai vis dėlto neregima iš religinės praktikos jokio pavojaus, kadangi neteikiama jai nė realios vertės. Ir kovojama prieš krikščionybę viešajame gyvenime, nes kaip tik čia ir susiduriama su krikščionybės „pavojumi“ — su krikščionybe, kaip gyvenimo jėga. Toleruojamas Viešpats, kol jis tegarbinamas šąžinėje ir bažnyčioje, bet kovojama prieš Jo liūdyjimą gyvenime. Ir būtent, šita kova prieš krikščionybės išpažinimą viešajame gyvenime vedama ne kitu, kaip tolerancijos vardu, apšaukiant krikščionybės viešą gyvenime liudyjimą netolerancija — lyg viešasis gyvenimas tebūtų laisvamaninė šventykla!

2. Privalu atskleisti šito supratimo netiesą. Teisinga, kad krikščioniškosios tiesos, kaip ir bet kurios kitos tiesos, radimas yra ne prievartos, o sąžinės dalykas, bet neteisinga del to reikalauti, kad krikščionybė ir turėtų tiktai „viduje“ likti, tebūti vidiniu įsitikinimu. Krikščioniškoji tiesa nėra paprastas teorinis žinojimas, o visų pirma atskleidimas žmogui jo gyvenimo kelio, nes Kristus — ne abstrakti idėja, o patsai Kelias per Tiesą į Gyvenimą. Kokia būtų prasmė išpažinti krikščioniškąją tiesą ir tačiau pasitenkinti tiktai išpažinimu? Krikščionybė-ne pasyvus Kristaus idealu gėrėjimasis, o aktyvus šio idealo siekimas. Reikalauti, kad krikščionybe liktų, tiktai „viduje“, vadinasi, tiktai privatiniu nusistatymu, yra lygu reikalauti, kad krikščionybė liktų tiktai raide. Tai būtų lygu reikalauti, kad pakanka žinoti, kaip reikia gyventi, ir tačiau nesistengti pagal šitą išmintį gyventi. Bet ar nesprendžiame apie žmogaus išmintingumą ne pagal tai, kiek jis išmano, o visų pirma iš to, kiek jis moka išmintingai gyventi. Tokia išmintis, kuri lieka tik žinojimu, nieko nereiškia. Kada norima krikščionybė padaryti tik sąžines dalyku, iš tiesu norima ją padaryti tiktai nereikšmingu privataus žmogaus užsiėmimu.

3. Savo sofizmo tuštumą nejučiomis atveria aikštėn patys religijos privatiškumo skelbėjai. Iš vienos pusės, skelbiama, kad krikščionybė turinti likti tiktai sąžinės dalykas, ir tačiau drauge iš antros pusės krikščionybė kaltinama nedarymu gyvenimui įtakos. Tiek metų Europa esanti krikščioniška, o kur esąs matyti jos krikščioniškumas. Ir vis dėlto visais sunkesniais momentais vėl kreipiamos akys į Vatikaną ir laukiama jo žodžio. Ar nėra toksai krikščionybės kaltinimas slaptas krikščionybės reikalavimas būti gyvenimo jėga? Ar būtų prasmės šitaip kaltinti krikščionybę, jei nebūtų slapto įsitikinimo, kad krikščionybė turi būti viso gyvenimo tikrovė, o ne tik privatus nusistatymas?

4. Dar daugiau: kada krikščionybė kaltinama, skundžiantis dabartimi, nedarymu įtakos gyvenimui, nejučiomis išpažįstama, kad ne iš ko kito laukiama žmoniškesnės ateities, kaip ir gyvenimo sukrikščionėjimo. Šita prasme visi krikščionybės kaltinimai tėra slaptas Kristaus į gyvenimą atėjimo ilgesys. Visokio politinio ir socialinio prievartavimo išniekintas ir išsemtas žmogus trokšta tikrosios laisvės ir alksta tikrosios teisybės. Ir tačiau tikroji laisvė ir tikroji teisybė tėra galima tiktai meilės pagrindu. Vienas tėra kelias mūsų laiko žmogui į laisvę (politiniame gyvenime) ir teisybę (socialiniame gyvenime) — grąžinti Kristų į gyvenimą, pagrindine viso žmogiškojo luomo ir atskirų asmenų bendravimo norma padaryti krikščioniškąjį meilės įstatymą. Štai kodėl, kada mūsų laikas ieško žmogaus, iš tiesų jis ilgisi Kri-

Henrikas Nagys
Namai

Vieną vakarą sugrįšiu vėl namo —
Bus skaidri, šalta žiemos naktis:
Švies didžiulės žvaigždės tolumoj —
Ir beržai stovės šalikelėm balti.

Taip prieisiu kelią į namus...
Tolumoj suvirps varpeliai — ir skambės, skambės..
Grižulas tarp ąžuolo šakų plezdės —
Didelis, liepsnojąs, neramus...

Ir prieisiu aš namų duris —
Pasigirs pažįstami balsai, ir atspindys
Plazdančios ugnies ant mano veido kris...
Ir suplaks taip taikiai ir lengvai širdis.

(Iš rinkinio „Eilėraščiai“)

Vytė Kreviškis

NAMŲ VAIZDAI

Paskutiniųjų dienų teviškėje atsiminimai, rašyti jau tremtyje

I

Ryt į kaimą parvažiuos karių dalinys. Bus daug trukšmo bet gal ir truputį jaukiau, nes jau girdėti iš už ežero kanuolės dundant. Išėjau į laukus. Visa yra nuvytę ir dūšioj baisiai neramu. Regis tik pirma sykį pajutau, kaip brangi yra šita rudenį nuskurdusi žemė, žemė, kurią aš vadinu sava. Ir kai pro šalį eidamas aš žadėjau užsukti pas pažįstama mokytoją, nebegalėjau pajudėti, sustojęs prie senojo Katkaus trobelės, pro kurio obelis skleidėsi ramus ir pašąlusia spalva žibąs ežeras ir šilai, melynieji šilai, kurie vasaros vakarais atsiliepdavo septyniais aidais į piemenuko alksninės triūbos balsą nuo mūsosios atkriaušės . . . Ten aš šią vasarą radau strazdo lizdą ir parsinešiau namo. Lizde Adis apgyvendino pagautą kregždutę, jauną, vos palekiančią. Tik ji, viena rytą išlėkus iš lizduko, mirė ties mano lova, ties kojugaliu.

Ir aš prisiminiau, kaip buvau Adžiui rašęs, jog mes visi, žmonės, esame jaunos ir skraidyti neišmokstančios kregždės.

II

Tėtis parvažiavo iš kalvės naujais ratais. Pasirengęs jau ir aš. Stoviu ir šypsaus, sukdamas cigaretę. Rūkau, stipriai traukdamas, bet šypsena nenyksta. Kambariuose suverstos knygos. Rilkė ir šv. Raštas guli ant stalo, priešais. Bet jų neimu ir rankas. Nebepajėgiu.

Motina siuva kažką ir braukia ašarą. Neverk, sakau, nors ir pats. . . . Ne, nežinau, kaip jaučiuosi. Užeina debesis — verktum, prikritęs prie namų slenksčio, kaip vaikas, ne, kaip nuskriaustasis. Visą krūtinę išverktum, išlietum pykčio ir ironijos ir gailesčio, ir pagiežos ašaras, kaip rasą, kuri, ant gelių kritusi, jas numarintų.

Bet dabar stoviu tylus. Rūkau ir šypsausi. Tik rankos truputį dreba.

III

O jūs, išsvajotieji angliniai vakarai, žvakutės mirgesy ant stalo! Kaip aš buvau jūsų ilgėjęsis, jūsų, kurie prikeliat didelį ir nuostabų fantazijos ir svajonės pasaulį. Ištikrųjų, jūs, gražiosios svajonės, jūs, liūdnaakes iliuzijos, argi galėtų žmogus be jūsų gyventi? . . . ir akyse mirga vaiskūs paveikslai: kopos, marios, septynšimtmetis Lamėkas, nukarusia barzda ir kruvinom rankom; rožės, gyvos, dainuojančios rožės ant džiova mirusios mergaitės kapo. Jos yra raudonai juodos, kaip buvo ir Severinos lūpos; senas vyskupas su juoda mitra sedi krėsle ant egliašakiais nubarstyto tako ir žiūri į mirusio draugo karstą. Varpai kranksi, kaip krankliai, ir apspinta vyskupą. Juoda jo akyse, tamsu: per skruostą ritasi ašara; iki pašėlimo šokame ties mirties gražuolės namų prieangiu. Ji pavydi mum, ji nori kartu. Ir iš pykčio ji kremta lūpas, kad kraujas laša ant jos balto šilko suknios, ir rankas ji laužo, gražuolė mirtis, ir akim šėlsta, puikuolė mirtis, bet prie šokančiųjų, ne, tu neprieisi, nes ne tavo valanda . . .; jaučiu amžinybės sodų mirgesį, jų melodingą ramybę ir dainuojančią tylą; renku blizgančiose ežero pakrantėse žėrutį, braidžiodamas, atsiraitojęs kelnes, ir manau, kad tai auksas, kad tai laimės žibėjimas.

. . . skamba visata kaip varpas. Varpų melodijos linguoja ausyse: lekia, linksta, lūžta; linksmas liūli harmoningas kosmosas ir akyse spindi laimė, kaip žvaigždė, kaip mylima širdis — — — ranka bėgo ir pavargo — — — krūtinėje kažkas dusliai šūktelėjo — — —

Krūpteliu. Iš akių pranyko, žuvo fantazijos paveikslai. Aplink nupilkę laukai, krintantys paskutiniai lapai nuo liepų ir kurtus griaudimas, aidįs ežeru:

— Dunnnn, dunnnn, dunnnn . . .

IV

Aš norėčiau jiems papasakoti, tiems, mano svetimu akcentu kirčiuojamą kalbą niekinantiems svetimiesiems, kad jei aš kalbėčiau savo motinos kalba, ji būtų dainavimas. O juk vistiek ir tada, jūs nesuprasite, sakyčiau aš, kokį spalvingą kraštą aš turėjau palikti, ir ko aš netekau-nesuprasit.

Kokie blizgantys ir šauniai spindintys ten būna ežerai tykiosiomis vasaros sutemų valandomis ir koks stebuklingas yra mūsų miškas! Ne, jie, tie žmonės, nežino ir niekad nežinos, kokia moteriškai melsva ir giliai pilka yra jaunų pušų spalva, tų pušų, kurios auga apie išdraskytąją Raudinės sodyboj miško gelmėje. Jie nežino, kad ten akmenėliai ir akmenys yra mano protėvių krauju nulaisyti. Niekad jie nesupras, kokia spalvinga ir dainuojanti yra ramybė pačion girios vidurin įsismelkusioj B. sodyboj. Pušys. Pienės pievoj. Į gričią remiasi senas ąžuolas . . . ir atokaitoj bitės zvimbia. Ateis vakaras: nusidažys šilo viršūnė porausviu rožiniu, drungnas vejokas pasisukios ir kris paskui gaivūs, šalti, nepermatomi debesys, nukrėsdami tave geru, persunkiančiu virpuliu. „Kad aš jojau per žalią . . .“ uždainuoja mano senasis bičiulis Leonas, mesdamas paskutinį kvapnaus šieno kąsnį iš vežimo, ir melodija eina toli toli. Gal ji atsiliepia anapus upės, kuri taip takas girią perkerpa, gal man tik taip rodosi —

V

Ateina senos mintys, kurios užklupdavo neramiom gundymų naktim: palieku tėvus, brolį, visus ir lekiu. Į nežinomybę. Bet ne, dabar aš be jų niekur neičiau. Aš mačiau tokį mielą, raukšlių išvagotą motinos veidą ir sunykusį tėtį, kurio akys nebedega senąja ironija pasauliui. Dabar aš žinau, kad myliu juos, ir man yra geliančiai jų gaila. Brolį gal ir palikčiau, bet kai pagalvoju, kad niekada nebematysiu jo aukštos, lieknos figūros ir giliom akim veido, kad jis nebestovės prieš mane, išpūtęs krūtinę ir sugniaužęs atletiškas, jaunas rankas lyg mūšiui, kad nebesilenks į mane, kaip grakštus meldas, lyg vaidindamas šaunų riterį — ašaros renkasi akysna ir balse daug drėgmės.

---

staus. Žmoniškumo ilgesys — Kristaus ilgesys.

5. Ir tačiau šisai ilgesys negali būti kitaip įkūnytas, kaip visų mūsų gyvenimo sukrikščioninimu. Krikščionybė — ne abstrakti savoka ir ne Vatikanas, o mes visi ecclaesia militans. Ir beprasmiška todėl kaltinti krikščionybę ir nesijausti patiems kaltiems, — lyg krikščionybė tebūtų kažkur anapus mūsų. Kada krikščionybę kaltiname, kaltinimas kreipiasi tik prieš mus pačius, kurie esame krikščionys, įpareigoti krikščioniškąją tiesą įkūnyti krikščioniškuoju gyvenimu.

6. Kruvinosios dabarties žaizdos šaukia į Kristaus gyveniman grąžinimą. Teliudija Kristų patsai mūsų gyvenimas, kad būtų galima tam, kuris Jo ieško (nors ir prieš kovodamas!), bet neranda, pasakyti: štai Jis — mūsų krikščioniškosios meilės žygiuose!

Teateinie Tavo Karalystė . . .

Krūtinę spaudžia sielvartingas žodis:
— Dieve! — ir daugiau nieko,
—Dieve! — ir tai yra viskas.

VI

Aš prisimenu paskutines valandas namuose ir galvoju, kad, tur būt, jau niekad taip neatsiminsiu laiko sekundžių, kaip iš ano meto. Viešpatie, tai buvo skubėjimas ir košmaras. O ir noras ramiai sėdėti ir užmiršti, kad tai visa realybė!.. Ne, aš nenoriu tvarkytis ir dėlioti savo mylimų sasiuvinių ir brangių jaunystės atminimų. Kam jie? Ar kad ten, kur nors po svetimom žvaigždėm, ir taip jau sugiltą širdi alsintų? Tik ateina mintis, rezignuojanti, rankas nuleidusi mintis — grįši kada po daug daug metų išsilgęs į savo kaimą ir rasi pašiūrėse išmėtytus senus paveikslus. Imsi juos, brauksi dulkes ir bučiuosi veidus, kurie kitąsyk buvo jauni. Ir tą paveikslą, kurį padariau, kai pirmą syk mylėjau, ir kurį jai buvau užrašęs:

Anta marių krašto vasara parimo,
Ramunės žiedelyje skandinos meilė.
Prisimink, jei kartais visa prisiminus,
Tau manęs ir vasaros būt gaila ..

Ir savo motinos jaunystės paveikslėlį spalvingoje kazokiuko uniformoje, kurį nešiodavausi kaip talismaną — — —

Tik dabar rankos nesikelia prie jų. Jie neberūpi. Tik greičiau rišk it virves, tik smarkiau plakit arklius, tik judriau lėkit į vakarus! — —

— — — — — —

VII

Esu pagaliau radęs juos visus, iškamuotus ir gestančius. Tik brolis dar neprarado šviesaus akių žerėjimo. Esu sutikęs ir daugelį draugų iš senų senų vaikystės metų ir stebiuosi jų pasikeitimu: ak, kokiom pilkom moterim jos virsta, kaip nyksta puikioji, jaukioji šiluma iš vaikinų veidų. Sakytum, gyvenimas didelis, nuožmus kirtėjas: išrovė jaunus medžius iš savos žemės ir jie nebemoka žydėti viltingai skaidriom ir raminančiom spalvom. Argi būtų taip namuose?

Aš mąstau apie savo tautą ir galvoju, kad teisybė ir laisvė kainuoja daugiau, negu kadaise iš knygų mokėmės. Ji pareikalauja visko ir kova už ją sunaikina ir iki alpulio išvargina žmogų. Aš stebiu, kaip tremtis mus naikina, kaip ji aštriais nagais išplėšia iš mūsų jaunystės žavesę ir kaip sunkiu akmeniu užrita taką į svajonių ir sapnų karaliją. O žmogus, kuris nebemoka sapnuoti, ar jis dar moka gyventi? Darosi iki fizinio skausmo liūdna. Aš seku dabar įvykius pasauly ir didžiuojuos savo tauta, kuri kaip niekas kitas atsistojo už tiesą ir laisvę, rizikuodama pražudyti net savo jauniausiųjų vaikų dvasios stiprumą ir jų gyvybę.

ŽODIS MŪSŲ DRAUGAMS

BLOMBERGO KUOPA

Likimo išblokšti iš tėvynės, savo mintimis labai dažnai nuskrendame į tėvų namus. Aplankome tenai pasilikusius savo brolius, norime ištiesti pagalbos ranką, norime padėti sunkiuose jų varguose. O pagalba jiems reikalinga didelė.

Kaip mes, lietuviškasis tremties jaunimas, padedame savo kenčiantiems broliams? Šiandien mes dar niekuo jiems negalime padėti, bet ar rengiamės Tėvynės atstatymui? Ar esame apie tai pagalvoję, ar turime ateičiai kokių nors planų, ar galėtume atlikti tą garbingą atstatymo darbą? Mes privalome įgyvendenti visas lietuvio svajones. Lietuva prisikels, bus nepriklausoma, klestės joje mokslas, pasipuoš ji narsiųjų sūnų žygiais, bus apvainikuota garbės vainikais. Bet ar tie jaunuoliai, kurie visą laiką praleidžia kinuose ir šokių salėse, galės šitai įgyvendinti? Atsakymas aiškus: jie nebus statybos darbininkai. Jie neturės nei gražių ateities planų, nei energijos, nei pasiryžimo. Mes, ateitininkiškasis jaunimas, turime stengtis, kad visos lietuvio svajonės būtų realizuotos. Mes turime pasekti pirmųjų at-kų pėdomis ir vėl ant Tėvynes aukuro Jai gražiausias dovanas sukrauti.

SEEDORFO KUOPA

Saulėtas, gražus sekmadienio rytas. Pirmieji saulės spinduliai skverbėsi pro mažą palėpės langelį ir pažadino visus iš miego. Atsikėlę ir apsitvarkę keliavom į mažutę kalno koplytėlę paprašyti Kūrejo, kad stiprintų mūsų darbus, siekimus. Suskambo galinga giesmė, kuri veržėsi iš jaunų krūtinių ir kilo pas Aukščiausią. Ir kaip gražu... Tiek jaunų širdžių artinosi prie Dievo stalo! Įsivaizduokime, koks būtų džiaugsmas, jeigu mūsų Vyriausias Mokytojas nužengtų į mūsų tarpą, o mes Jam papasakotume visus savo vargus, rūpesčius ir džiaugsmus! Argi čia ne tas pats? Juk Jis atėjo pas mus iš to Altoriaus Namelio, paguodė mus, suramino sunkioje tremtinio dalioje.

Užbaigę Altoriaus Auką at-kų himnu, pasisėmę daug naujų jėgų,leidomes nuo kalno pradėti tolimesnį darbą. Atsisukom atgal. Koks pulkas jaunuolių, kurie savo jaunystės jėgas aukoja Kristui ir Tėvynei!

Kilnaus jaunimo būrys išsklaidė visas abejones, kurios kankino jauną širdį: kad galime negrįžti į savo protėvių krauju aplaistytą žemę, ten, kur rūtų darželiuose ir kryžkeliuose rymo seni Rūpintojėliai ir guodžia suklupusią mylimą šalį.

Ne!... Kol dar tiek jaunimo dega karštu tikejimu ir Tėvynės meile, mūsų motina tevynė tikrai nežus!

Tad, brangus jaunime, su Kristum Kūreju
Mes ženkime drąsiai už savo idėją,
O laisvė mūs kraštui nušvis!

(Iš studijų dienų metu Rebdorfe moksl. at-kų leisto dieninio laikraštėlio „Mes stovyklaujam“ Nr. 4.)

TAUTA, JOS SAMONĖ, SOCIALINIAI VEIKSNIAI IR PAŠAUKIMAS

I Tauta ir rasė

Prancūzų revoliucija ir jos atgarsiai kituose kraštuose, pažadinę tautinę sąmonę, apsiėjo visai be rasinių jausmų žadinimo. Vienos tautos kyla kovodamos su savu feodalizmu, su savo absoliutine monarchija, kitos su svetimais pavergėjais, reikalaudamos teisių žmogui, bet ne rasei. Tautos šaukiasi proto, bet ne kraujo; apie rasių įvairumą kalbama tik pabrėžiant jų teisinę lygybę ir laisvę.

Kai veliau šita tautinio jausmo forma, susijusi su demokratiniu idealu, vis labiau įsigali ir pakeičia Europos politinę struktūrą, pasirodo ir kita jo forma, kuri šaukiasi istorinių teisių, kraujo ir žemės. Ji tiki kolektyvine dvasia, neaiškiomis ir instinktinėmis jėgomis, kurios tautų gyvenime ir jų institucijų raidoje nustelbia individualinės laisvės sprendimus. Šita forma yra arčiau gamtos ir fizinių gyvenimo sąlygų, mažiau politinė, racionalinė, o daugiau pasinėrusi mistikon. Ji savaime krypsta į įvairias rasizmo formas.

XX amžiuje šita raida galutinai išryškėja. Didžiosios tautos tariasi rasėje suradę savo vienybės principą; tuo vardu pridengiami tautiniai reikalavimai; net valstybės savo politinę bei teisinę santvarką stato ant rasinio pagrindo. Šis tautinio jausmo rasižmas tai būdingiausias mūsų laikų reiškinys.

Viešoji nuomonė, tiesa, tam priešinosi, bet palyginti menkai. Rasės ir tautos terminas patampa sinonimu. Ypatingai mėgstama pažymėti rasės pavadinimu tautas, kurios naujai išplaukia į politinio gyvenimo paviršių ir reikalauja sau teisių. Šis rasinis jausmas nerodė karingumo, kol iš jo nebuvo padaryta politinių išvadų, kad žmonių teisės pareina tik nuo jų rasės, kol rasė nebuvo padaryta visos civilizacijos santvarkos pagrindu.

Antropologija (mokslas apie žmogų, jo kilmę, išplitimą žemėje ir fiziologinį žmonių skirtumą) rase laiko žmonių susigrupavimą, paremtą fiziniais, anatominiais, fiziologiniais panašumais, paveldimais iš kartos į kartą. Rasė neapsprendžiama bendrais papročiais, institucijomis ar ūkininkavimo būdu, — šie dalykai priklauso civilizacijos sričiai arba sudaro kultūrinį vaizdą; rasė tai ne tauta ar kalba. Nėra prancūzų rasės, bet tauta; nėra lotynu rasės, bet lotynų civilizacija; nėra arijų rasės, o arijų kalbos (arijų vardu kai kas vadina ir visus indoeuropiečius; tuo atveju čia priklauso indoiranėnu, graikų, italų, keltų, germanų, baltų arba aisčių, albanų ir armėnų kalbos; jas vokiečiai be pagrindo vadina indogermanų kalbomis).

Kalbos susidaro, vystosi ir plinta nepriklausomai nuo rasės. Tautos, kilusios iš įvairių rasių sumišimo, kalba ta pačia kalba (prancūzai arba Jungtinių Amerikos Valstybių gyventojai), ir atvirkščiai, tos pačios rasės žmonės kalba ne viena kalba. Rasė yra zoologinis reiškinys, o kalba ir tauta socialinis (visuomeninis).

Antropologija rases skirsto pagal išorinius žmogaus požymius; odos spalvą, plaukus, galvos formą, akių spalvą ir tt. Bet bendro, visais atvejais galiojančio masto rasei nustatyti nėra.

Sociologija (visuomeninis mokslas) tiria šeimą, tautą, valstybę, etnines ir religines grupes, bet ne rasines grupes. Tiesa, kartais rasiniai bruožai atsispindi ir socialiniuose santykiuose (pvz. semitų rasės žmonių likimas nacionalsocialistinėje Vokietijoje). Bet čia kaltos ne biologinės, o politinės bei kitokios psichologinės priežastys.

Genetika (paveldėjimo dėsnių ir organizmų kitimo mokslas) kiekvieno pilnai išsivysčiusio individo struktūrą, jo formų, bruožų ir fiziologinių ypatybių visumą vadina genotipu. Genotipo ir aplinkos įtakoje įgytųjų organizmo požymių visuma yra fenotipas, kuris, veikiamas įvairių įtakų, kinta.

Socialogijai svarbios 4 genetikos išvados: 1. paveldimųjų bruožų genotipo pastovumas, 2. jų nepasidavimas aplinkos veikimui, 3. Fenotipo pasidavimas aplinkos įtakai bei individualiniai, nuo aplinkos pareiną svyravimai ir 4. Staigus, pertraukiamas tų pakitimų pobūdis.

Paveldėjimas yra svarbiausias rasės veiksnys. Genetistų nuomone, paveldimi genotipiški bruožai nepasiduoda aplinkos įtakai; aplinka jų nekeičia. O tauta iš esmės yra aplinka. Aplinka veikia fenotipinius, nepaveldimus elementus. Štai del ko sociologijai daug svarbiau pažinti aplinka, kuri yra visuomeninis reiškinys, o ne paveldėjimas — biologinis reiškinys. Genetika čia tik pagalbinis mokslas.

Žinoma, tiriant tautą, sociologo ir biologo keliai susikryžiuoja, nes tauta apima fizinius bei vitalinius elementų pasireiškimus. Bet yra aišku, kad tauta yra istorinė bendruomenė su būdingais papročiais ir institucijomis. Ji gyvuoja ir veikia istorijos, kultūros ir civilizacijos plotmėje. Tiesa, fizinė aplinka veikia žmones, jų veiksmus, net jų jausmus, vaizduotę, skonį. Fizinė konstitucija veikia individo moralę. Bet tai dar nėra rasės problema (operuojamas klausimas).

Rasistinės teorijos tvirtina, kad iš rasės išplaukia ypatingi tautų palinkimai ir jų kultūros, kad rasė valdo žmonijos raidą. Čia griebiamasi istorinės būtinybės, biologinio determinizmo (atsisakoma laisvos žmogaus valios, tikima paskyrimu). Taip prieinama ligi tvirtinimo, kad rasė sukuria determinuotą, nuo jos pačios pareinančią, moralę, kad rasė apsprendžia ir pačios tautos esmę ir vertę. Rasistinės teorijos autoriai čia sprendžia dvasios ir medžiagos santykių klausimą, duoda savo bendras pažiūras į pasaulį, žmogų, jo ryšius su gamta, išsprendžia politikos, teisės, valstybės ir galop net Dievo klausimus. Gamtos bei biologijos mokslų uždavinys čia nėra išaiškinti rasės dalyką, bet pateisinti filosofines ir sociologines teorijas, kurių pasigaudamas nacionalizmas atlieka savo uždavinį ir patarnauja „bendrajam pasaulio supratimui“...

II Etninė aplinka ir tautinė sąmonė

Naujųjų laikų gale tautinio jausmo pabudimas, prasidėjęs Prancūzų revoliucija, išvadavo Graikiją, sukū ė Italiją, parengė Vokietijos susivienyjimą, galausiai pasauli įbaugino pangermanizmo ir panslavizmo forma. Jis (tautinis jausmas) laužė sutartis, paneigė istorines teises, supainiojo diplomatiją, sualarmavo visą pasaulį ir privedė prie baisių karų. Kas gi jis yra?

Tautinis jausmas yra kolektyvinės (bendruomeninės sąmonės pasireiškimas, susijęs su istorinė-

Rudens Himnas

Alfonsas Nyka-Niliūnas

Juntu, kaip artinas sunkiu žingsniu ruduo, tartum rūstus Alchimikas,
Atnešdamas man milžinišką naštą aukso,liūdesio ir šauksmo nežinios,
O širdį plėšanjio peipažo nykumoje kukčioja langinės,
Vaikystės vakarais man neišsprendę skausmo mįslės amžinos.

Ir, štai, atėjęs vėjas mano širdyje įnirtęs duobę kasa,
Raudodamas ir lyg bijodamas man pasakyt,
Kad ten miegosi tu, kaip pajuodyjusiame židiny liepsna užgesus,
Ir nubučiuotų negyvai be krašto mėlynų akių šviesa nyki,

Nes dar šiandien ateis rudens lietus, kurčiai raudodamas per žemę,
Lyg Hamletas juodoje tunikoj, lietum pažliugusiais plaukais,
Ir mano gyslose vel atsivers lašų šnerėjimo melodijos neramios,
Kaip lapą blaškiusios vaikystėje šitais laukais.

Paims mane po savo tunika, sulytą kūdikį,
Atėjusį sapnų ieškot šitų laukų širdy,
Ir nešantį kelis lapus, suspaustus rankoje, lyg auksą, ir nuo šalčio
ašarom paplūdusį,
Ir glostys mano galvą krintančio lietaus daina skaudi.

O dvasią vėl užplūs bekraštės debesų ir paukščių minios,
Didingais maršo tonais širdį ir laukus užguls ruduo,
Ir kūnas, stebuklingoje lietaus srovėj atsigaivinęs,
Į sunkų žemės rudenį nebesugrįš jau niekados.

(Iš poezijos rinkinio „Praradimo Simfonijos")

---

mis sąlygomis ir tam tikra apspręsta aplinka.

Kiekviena etninė grupė turi savo individualybę. Namai, drabužiai, darbo įrankiai, papročiai, apeigos, menas, visuomeninės ir politinės institucijos (įstaigos), pagaliau gamtos rėmai bei jos atspindys žmonėse ir jų kultūros paminkluose sudaro kiekvienos tokios grupės savitą veidą.

Iš tautos gyvenimo veiksnių atskirai paimtas nė vienas negali būti tautiškumo kriterijus (matas). **Kalbos** vaidmuo be abejo yra vienas iš reikšmingiausių. Bet ir kalba ne visuomet reiškia priklausymą kuriai tautai. Antai prancūziškai kalbama Lieže, Ženevoje, Kvebeke ir Haiti saloje... **Istorija** — tik tautos gyvenimo rėmai, o ne tautiškumo priežastys ar jėga. Kartais tautoms susivienyti daug yra padėjusios **tautinės dinastijos** (eilės senos giminės valdovų), pvz.: Kapetingai, Hohencolernai, Savojos dinastija; bet Habsburgų imperiją suskaldė jų valdomos tautinės grupės, o Lenkija gražiausius laikus gyveno lietuvių Jogailaičių dinastijos valdoma (lenkai niekad savos tautinės dinastijos neturėjo) Socialinis kriterijus tautai apspręsti yra tautos solidarumo ryšiai, kurie pareina nuo nepertraukiamo, nuolat kintančio žmogiškojo gyvenimo tapsmo.

Nė viena karta neišreiškia išsamiai tautos vertybės bei esmės; bet nė viena ir nepraeina neįdėjusi savo dalies. Naujosios kartos paveldi iš senesniųjų ne tik biologinius duomenis, bet ir visuomeninius: šeimos tradicijas, moralinius ir religinius įsitikinimus, papročius, teises; visa tai išlaiko, ugdo ir perduoda toliau.

Gamtos aplinka veikia ne tik fizinę žmogaus prigimtį, bet ir dvasinę. Namai, maistas, darbas jį artimai suriša su žeme ir klimatu. Savo dvasios gyvenimą žmogus nuspalvina per pojūčius gautais gamtos įspūdžiais. Bet žmogus ir gamtai uždeda savo antspaudą: upė, kur plaukiojo žmogus, miškas, kur medžiotojas vaikė savo grobį, kalnas, kur laipiojo žmogus, — jau nebe tie. Žmogus ir gamta — tai dvi gyvos būtybės, kurios nuolat daro viena kitai įtaką.

Žmogus save išryškina ypatingai savosiomis **kultūrinėmis institucijomis.** Kalba, papročiai, dorovės ir visuomeninės normos, ekonomika, politinė organizacija, religinės apraiškos, šeimos tradicijos sudaro būtiną institucijų aplinką: jos pranoksta individo gimimą, nužymi jo tapsmo kelią ir palydi net į anapus.

Bet etninių grupių susidarymas paaiški tik tuomet, kai turima galvoje ne tik gamtos ir institucijų aplinka, bet ir dar vienas labai svarbus elementas — **tapsmas.** Jis priklauso nuo praeities ir pereina į ateitį. Viso psichofizinio tapsmo (kūno ir dvasios tapimo) metu žmogus daugybe ryšių susiriša su šia gamtos ir institucijų aplinka.

Rasės, skirstomos fiziniais ir biologiniais kriterijais, žmones jungia dirbtiniu būdu, nežiūrėdamos žmonių socialinių ryšių; etninės grupės yra vieningos ir realios bendruomenės, kur žmonės, daiktai ir institucijos susiję į individualinę visumą.

Etninė aplinka apsprendžia žmogaus buvimo, jautimo, mąstymo būdą, skonį bei išraiškos priemones. Žinoma, žmogaus protas ir laisva valia pajėgia pakilti viršum aplinkos įtakos; žmogus gali ją laisvai vertinti, apvaldyti, kaip jis pats apvaldo save, bet etninė spalva pasireikš ir čia.

Formos, kurias individui uždeda jo aplinka, niekuomet nėra tuščios. Pvz. mokymasis gimtosios kalbos yra svarbus vaiko protinio brendimo momentas, sutampąs su

psichofiziniu išsivystymu. Girdimi ir kartojami žodžiai turi prasmę ir jausmą. Jie duoda ir pirmuosius kultūros elementus. Štai dėl ko psichologai ir pedagogai įspėja nuo per ankstyvo svetimų kalbų mokymo, — kad vaiko jautimas ir protavimas nebūtu nukreiptas nuo tautinio ir normalaus kelio. Tas pat su pirmaisiais religiniais veiksmais. Kai motina pirmai maldai sudeda vaiko rankutes, vaikas įgyja ir pirmąjį Dievybės supratimą. Aplinka natūraliai įdiegia vaikui tą sąmonę, kuria gyvena ir ji pati. Tuo būdu etninė aplinka perteikia individui savo protines, moralines, estetines ir kitas vertybes.

Bet šiuo keliu įgyti kultūros elementai individo dar nenuves į atbaigtą kultūrą, jei individo asmeninė sąmonė nepabus ir jis pats laisvu dvasiniu gyvenimu jų nepapildys.

Etninė aplinka veikia individą kaip tam tikra jėga, spirianti ir jį veikti. Ta aplinka praturtina jį vertingais jausmais ir sąvokomis. Tad grupės dinamizmas, dvasia ir genijus nėra pasaka, nes ji reiškia kryptį, skatinimą, energiją ir vertybių potencialą (galia atlikti tam tikrus darbus), susikrovusį kolektyvinėje sąmonėje pereinantį į individualinę samonę. Tuo budu **tautos dvasia, genijus** duoda individui kūrybinio dinamizmo.

Etniniai panašumai sukuria dvasinę giminystę, padaro bendrą gyvenimą saugų ir lengvesnį. Etninė grupė įgyja orginalaus vieningumo sąmonę ir ima tai vertinti. Tas vertinimas pasireiškia valia įamžinti tą bendrą gyvenimą. Šis perėjimas iš sąmones bendrumo į sąmonę sudaryti bendruomenę, į valią tęsti bendrą gyvenimą reiškia etninės grupes pakėlimą i **tautinę bendruomenę.** Šiuo atveju tauta ir etninė aplinka sutampa, bet nuo valstybės tauta skiriasi: valstybei rūpi užtikrinti žmonių žemės gerovę ir saugumą, o tautai rūpi istorinės vertybės, kurios, įkūnytos į aplinką ir institucijas, jungia individus. Tauta suvokia save pačią, ji atsigręžia į save, į savo praeitį, ji myli ir vertina savo originalumą, skirtingumą nuo kitų tautų.

Tautinė sąmonė pabunda, kai etninė aplinka pasiekia pakankamą kultūrinį subrendimą. Pabudimas dažnai būna staigus, audringas; 19a. duoda nemaža tam pavyzdžių. Jis eina, bendradarbiaujant rinktinei šviesuomenei ir liaudies masei, kurių tam tikras kultūrinis subrendimas yra būtinas, kad šviesuomenės darbas būtų sekmingas. Kitaip masės savo vadų nesupras, o vadai liks vieniši ir apkartę.

III Tautinė sąmonė ir socialiniai veiksniai

Žemė. Žmogaus ir žemės savitarpio santykiai yra labai stiprūs. Žemė — žmogaus maitintoja. Ji formuoja ir žmogaus nuosavybės bei tvarkos teisę. Žmogus žemę sužmogina. Dirvos, pievos, sodybos, takai ir vieškeliai — visų matoma žmogaus ranka ir dvasia. Žemė ir vieškelis, kad ir neaiškiai, jau nurodo tautinei sąmonei, kad nešti civilizaciją ir tvarką yra paveldėtas tautos pašaukimas. Žemė — protėvių kaulų saugotoja, žemė ištvermės ir vilties skiepintoja, žemė — gyvybės ir mirties simbolis, religijos jausmo ugdytoja, žemė-kovų objektas. Tauta prisiriša prie savo žemės ir jos sąmonė praturtėja nauja sąvoka.

Per žemę tauta artėja prie valstybės, kurios be teritorijos nėra. Bet valstybei - žemė reiškia jos valstybinės kompetencijos autoriteto reiškimosi vietą (ji nustato ribas, žemės valdymo santykius, teises...) Tautai žmogus ir žemė — ne valdymo objektas. Čia žmogų ir žemę riša gyvenimas: darbas, maistas, poezija, meilė ir mirtis; žmogus — žemės sūnus. Valstybė — nukariautoja, jai žemės būtų gana nebent tuomet, kai visos teritorijos būtų vienos tarptautinės valdžios žinioje. Tautai rūpi ne nukariavimai, o žmogaus prie žemės pririšimas, emigracijos (žmonių kėlimasis) stabdymas. Jei mū-

Tėviškės kryžiai

sų laikais kartais tauta pasidaro nukariautoja, tai tik dėl savo nelegalios sąjungos su valstybe. Tauta — ne galybė ar valdžia, o gyvenimas; ji net su žeme kovoja, kad iškeltų iš jos gyvybę. Kovos su kitomis tautomis dėl žemės eina tik norint užtikrinti savo kūrybos darbo pastovumą.

Namai. Tarp šeimos ir tautos yra tolydinumas. Šeima apima ne tik gyvuosius, bet ir mirusiuosius ir jų palikimą; ne tik asmenis, bet ir jų turėtus daiktus, kuriuose yra įsispaudęs tų asmenų atvaizdas; ne vien judomą ir nejudomą turtą, bet ir tradicijas, papročius, įsitikinimus. **Namų židinys** — paskutinė kalbos ir religijos užuovėja, kai jas politika ar istorija stengasi išnaikinti. Iš čia prasideda **sunykusios tautos sąmonės atsigavimas.** Namuose susitelkus ne tik šeima, bet ir šeimyna; čia ir gyvuliai, padagai . . . **Tai ūkininko** sodyba, prekybininko firma, pramoninko įmonė, tai kaimiečio trobelė, miestiečio butas ar didžiūno rūmai. Namų meilė — ne tuščias žodis ar vaikiškas sentimentas.

Ekonominės institucijos. Ar gamyba bei prekyba padeda išryškėti etniniams bruožams, ar juos naikina? Manoma, kad pramonės išaugimas, atitraukdamas darbininką nuo šeimos, nuo žemės, kenkiąs pačiai tautai. Bet čia kalta ne technika, ne mašinų įsigalėjimas, o moraliniai ir teisiniai nuostatai, kuriais tvarkomas šis ekonominis gyvenimas. Mašiną gali aptarnauti vergas, samdinys darbininkas ir pagaliau įmonės pelne ir valdyme dalyvaująs organizuotas darbininkas, kuris žino savo vertę ir gali patenkinti ne tik materialinius, bet ir kultūrinius savo reikalavimus.

Darbininkų staigus išrovimas iš socialinių, šeimos ir religinių tradicijų, jų sutelkimas prie fabrikų į ankštus butus, kur blogos higieninės ir moralinės gyvenimo sąlygos, atėmimas nuosavybės teisių ir atsakomybės, kaip buvo įprasta dirbant žemę, — visa tai sudarė darbininkiją be nuosavybės, gyvenančią tik iš savo fizinio darbo. Netekusi ryšio su šeima, nustojusi dvasinio individualumo, atbukusių nuo pragariško mašinų triukšmo jausmų, skurstanti, ji pamažu nutraukia ryšius su tėvyne ir tauta.

Ekonomika turi atsigręžti į žmogų. Reikia pagerinti materialinės darbo sąlygos, darbininkui duoti pakankamai laisvo laiko, net į sunkų darbą įnešti džiaugsmo, pakelti darbininko garbės ir žmogiškosios vertės sąmonę, vėl užmegsti ryšį su gamta. Bet daliniai pagerinimai čia nepadės, — reikia gilaus, pirmiausia dvasinio perversmo. Svarbiausia pripažinti darbininkui teisę laisvai pasirinkti darbą, spiestis į nepriklausomas profesines ir ekonomines organizacijas, teisę dalyvauti įmonių valdyme ir pelne; apsaugoti nedarbo, ligos, senatvės ir nelaimingo atsitikimo atveju, teisę į materialinę gerovę, į kultūrines vertybes. Tuomet darbininkų luomas pasidarys vertingas tautinės bendruomenės narys. Darbininkai pajus solidarumą su kitais luomais ir ryšį su visa tauta. Kito kelio šiam klausimui išspręsti nėra.

Karinės institucijos. Kariuomenė priklauso daugiau valstybei negu tautai. **Tautos gynimas nuo priešų** valstybei viena iš svarbiausių pareigų. Bet kariuomenė stipriai veikia ir tautos dvasią. Istoriškai imant kariuomenė būdavo beveik visuomet galingas tautinės vienybės veiksnys ir herojinio tautos nusiteikimo ugdytoja. Kas kovėsi dėl savo krašto, tas daug stipriau pasijus jos narys esąs. Kraujo auka stiprinamai suriša žmogų su savuoju kraštu. Aukos prasmė bendrajam idealui, fizinė drąsa, nepaisymas pavojų ir mirties niekinimas, ginklo brolystė, tevynės ir valstybės didybė, iš disciplinos kylanti galia, garbės tradicijos, — visa tai turi didelę socialinę vertę ir tikrą moralinę didybę.

Kultūrines institucijos. Kad kalba ir literatūra, teatras, spauda, muziejai, mokykla, universitetas formuoja tautiškumą — visiems aišku. Iš šių institucijų tautinei sąmonei teka gryniausias dvasinis gyvybės šaltinis.

Slavų tautinis atgimimas prasidėjo nuo susirūpinimo tirti savas kalbas. Vokietijoje kalbinis nacionalizmas irgi praskynė tautinei sąmonei kelią. Mūsų tautos atgimimas prasideda taip pat nuo susidomėjimo savąja kalba, jos senumu, grožiu ir istorija.

Kalbos raida — visuomenės raida. Kultūros dvasia per kalbą giliausiai pasiekia individo sąmonę; kita vertus, individas kalba pareiškia savo mintį socialinei aplinkai. Kalba yra ne tik literatūros, meno, mokslo, teisės, prekybos įrankis, — ji yra pati kultūros dvasia.

Tautinis jausmas ir religinės vertybes. Religinės institucijos artimai susijusios su kitomis socialinėmis ir kultūrinėmis institucijomis.

Krikščionybė Vakarų kultūros raidai turėjo daug reikšmes: 1. Krikščionybė sukūrė ir išugdė vertybių, idejų ir jausmų, kurie nebūdami vienos tautos nuosavybė, pasireiškė kiekvienoje tautoje. Tauta iš prigimties linkusi gręžtis į save ir savo istoriją, įsimylėjusi save. Jei tauta nustotų sėmusis iš bendrųjų žmonijos šaltinių, ji pasidarytų bekraujė, susmulkėtų. Krikščionybė, nurodydama didžią žmogaus misiją ir artimo meilės pareigą, neleidžia tautoms užsidaryti savyje ir pasenti. 2. Krikščionybė veikia tautos viduje. Nors Dievo karalystė nėra iš šio pasaulio, bet ji yra tarp mūsų; krikščionybė realizuojasi aplink mus. Savo karitatyvines (artimo meilės), mokyklines, kultūrines institucijas ji jungia su kitomis tautos institucijomis, jas sudvasindama. Krikščionybė palengvina sunkų kaimiečio darbą; moterystę paverčia sakramentu, pakelia dvasinę visos tautos vertę; karį amatininką padaro riteriu. Ji vainikuoja meną, kultūrą, auklėja ir taurina tautinę sąmone. 3. Krikščionybė yra dvasios įkūnyjimas žemėje. Dvasines vertybes ji išreiškia kultu ir liturgija. Liturgija tai krikščioniškasis gyvenimas, patapęs bendruomeniniu, pasigaunant meno priemonių. Bet liaudies pamaldumas išsiveržia iš liturginių rėmų: šventos vietos, jų lankymas, liaudiškos giesmės, — visa tai nudažyta tautiniu antspalviu. Pati liturgija neniekina šio antspalvio, prisiima ji, savaip įprasmindama (pvz. senovinis lietuvių ugnies kultas ir liturginis ugnies šventinimas).

IV Tautinis pašaukimas ir istorinė žmogaus misija

Tauta, pasiekusi pilno sąmoningumo, nustato savo uždavinį kultūros gyvenime ir savo vietą pasaulyje. Šita mintis padeda jai suprasti praeities testamentą ir nusmaigstyti gaires ateičiai. 19 amžiuje kiekvienas tautinis sąjūdis **tokią misiją sau statėsi. Italas** Mazzini tautiškumą aptaria kaip Dievo skirtą tautai dalį žmonijos darbe. Fichte 19a. pradžioje aukština vokiečių tautos vaidmenį kultūros raidai; esą tik vokiečiai turį savyje žmoniškojo tobulumo daigus; Vokietijoje gimęs mokslas; tik vokiečiai galį suprasti, kad paskutinis žmonijos tikslas — mokslo skleidimas. Vėliau Hegelis kitu keliu prieina prie minties, kad gemanų rasė dvasiškai pralenkia visus ir kad ji turi ypatingą vaidmenį. A. Mickevičius nuo 1840 m. Paryžiaus Collège de Fran-

ce skelbė Wronskio lenkų tautos mesianistinę idėją, kad lenkų tauta kenčianti už visą pasaulį; bet apie prisikėlusią Lenkiją susijungsiančios visos tautos, ir žmonijoje įsiviešpatausianti taika. Prancūzų Michelet sako, kad jei surinktum į vieną vietą visą kraują, auksą ir visas pastangas, kurias tautos sudėjo ant idealistinių, nesuinteresuotų siekimų, tai prancūzų piramidė iškiltų, ligi dangaus! Apskritai 19a. viduryje kiekviena tauta laikė save išrinktąja. Mūsų laikais tautos misijos idėjos ryškiausi atstovai — italų fašizmas ir vokiečių nacionalsocializmas...

Tikėjimas ypatinga savo tautos misija, iš vienos pusės, duoda tautos siekimams kilnumo ir galingo veržimosi, iš kitos stiprina ekskliuzyvizmą (kitų nepripažinimą) ir besaikį išdidumą.

Žinome, kad tauta yra istorinio kelio rezultatas. Pradžioje istorijos stovi žmogus, ieškąs sau maisto, guolio, pastovumo ir tvarkos. Jis — civilizacijos kalvis. Istoriniai įvykiai, kurių veikėjas yra žmogus, civilizacijos keliu atveda į etnines grupės ir tautos atsiradimą.

Tad istoriniai tautai skirtos misijos veikėjas pradžioje yra žmogus, ne tauta. Į žmogaus sielą, kuri turi susivokti žemės būtyje, kreipiasi šūkis, reikalaudamas laisvo pagrindinio apsisprendimo. Bet tas šūkis ir reikalavimas apsispręsti eina iš vertybių, kurios lemia žmogaus žemiškąją būti ir jos prasmę, kurios plaukia iš absoliučios Vertybės. Tos vertybės yra įsikūnijusios laikinume: židiny ir namuose, laukuos ir fabrike, apeigose ir papročiuose, kalboj ir menuose, politinėse institucijose ir istorijoje. Žmogus tų vertybių balsą girdi ir joms atsako laisvu apsisprendimu.

Žmogaus apsisprendimas ir įsipareigojimas reikalauja jo sąmonės pabudimo, pritarimo didžiajai Vertybei. Ir žmogus įsipareigoja drauge su kitais. Jis daro ištikimybės aktą praeities vertybėms ir įsipareigoja kurti naujas. Tai ištikimybė istorinei žmogaus misijai, kuriai tautinės formos teikia paramą ir priemones. Tai amžinos, niekad nenutrūkstančios, bet nesikartojančios kūrybos kelias.

(Rašiniui panaudota J.-T. Delos „Le problème de civilisation. La Nation", Montréal, 1944).

1946. XII. 10

Vincas Kazokas

Lietus

Dabar, kai vėjas ir lietaus lašai
Vienodai beldžiasi į Tavo langą,
Tyloj girdi garsus neaiškius —
Gal Tu prisimeni kažinką labai brangų
Ir labai artimą. Ir jam rašai.
Rašai tada jam laišką.

Už lango šnara vasaros lietus,
Lyg aidi varpas, tolimas, kurtus,
Ir gieda medžiai ir dangus,
Ir groja, groja kažinkas.
Įsiklausai, ir nieko negirdi —
Aplink Tave kankinančiai tylu.
Iš nerimo Tu pakeli rankas
Ir spaudi prie krūtinės — ten širdis
Kaip varpas blaškosi ir skamba,
O Tavo skruostais kaip stiklu
Lašai srovena stambūs.

Tu sėdi vienas ten. Ir gal verki.
Lašai vis beldžiasi į namo langus.
O mintys ūžčioja kaip bangos
Šitoj namų tyloj: ji taip klaiki.
Tada Tu pavirsti į mažą lietaus lašą,
Ir platuma Tave pagavęs vėjas neša
Kažkur prie vieno lango, mažo ir tylaus,
Tuščiam name ten tavo brolis skendi —
Jis nori Tau kalbėt ir žodžių nesuranda
Ir liūdnas, kaip ir Tu, jis klausosi lietaus.

Ir vėl girdi: už lango lyg kas vaikšto,
Stiklan sudūžta krisdami lašai.
Ant stalo prieš Tave tik baltas lakštas.
Tu sėdi čia. Verki. Ir nieko nerašai.

— — — — — — — — — — — — — —

Už lango beldžiasi lietaus lašai.

PAX ROMANA

Pax Romana yra tarptautinė katalikų studentų federacia, sujungianti įvairių pasaulio kraštų katalikų studentų organizacijas. Šiemet sukanka 25 metai nuo jos įkūrimo. Š. m. nuo rūgpiūčio 27 d. iki rugsėjo 5 d. Friburge (Sveicarijoje) įvyko XX-sis tos organizacijos kongresas. Paskutinis Pax Romana kongresas buvo 1939 m. rugsėjo 3 d. pirmosiomis karo dienomis — Vašingtone ir New Yorke. Pirmininku tada buvo išrinktas ispanas

Karo metu Pax Romana, bendradarbiaudama su pasauline protestantų studentų organizacija, teikė pagalbą studentamas belaisviams, sužeistiems, deportuotiems. Taip pat jį daug padėjo organizuoti universitetinio darbo centrus

Įžanga į šių metų kongresą buvo studijų dienos, kurios prasidėjo rugpjūčio 27 d. Estavayet — le — Lac ant Neuchatel'io ežero kranto.

Pats kongresas prasidėjo rugpjūčio 31 d. Friburge, naujuosiuose universiteto rumuose. Šiame kon-

Charles Dickens

KALEDŲ VAKARAS

Ch. Dickens yra žinomas anglų romanistas, realistas. Visiems, tur būt, yra žinomas didelis ir puikus jo romanas „Dovydas Kuperfildas“. Apysakoje „Kalėdų Vakaras“ Ch. Dickens vaizduoja seną prekybininką Skrudžą, kuris yra labai šykštus, nemyli žmonių ir nemoka džiaugtis gyvenimu. Bet vieną Kūčių naktį sapne jam pasirodo trys dvasios, kurios jį vedžioja po praeities pasaulį ir rodo, kaip neprasmingai jis gyvena. Spausdinamoji ištrauka iš šios apysakos vaizduoja Skrudžą, keliaujantį su pirmąja jam pasirodžiusia dvasia po savo vaikystę. Dvasia ir Skrudžas ateina į mokyklą, kurios mokytojas yra labai šykštus, ir kurioje mokinys Skrudžas visada įvęsdavo Kalėdas, nes namuose jis negalėjo gyventi, kadangi jo tėvas buvo labai piktas.

Dvasia ir Skrudžas ėjo per prieangį prie užpakalinių namo durų. Jos atsidarė, atverdamos prieš juos ilgą, nykią, nemalonios išvaizdos salę, kurioje matėsi eilėmis išdėstyti suolai. Todėl salė atrodė dar nykesnė ir nemalonesnė.

Viename suole šalia silpnos ugnies sėdėjo berniukas ir skaitė. Skrudžas atsisėdo suolan ir verkė, nes berniukas, kurį jis matė, buvo jis pats, senų vaikystės metų užmirštasis jis pats.

Šį vakarą Skrudžo atminty atgijo kiekvienas duslus atskambys name, kiekvienas pelių šnabžtelėjimas už sienų, vandens lašėjimas iš pusiau užšąlusių lietaus vamzdžių kieme, prisiminė vienišų, liūdinčių topolių šnarėjimas, vėjo dejavimas kieme; Vėjo net ir pats ugnies traškesys; šen ir ten judinamų sandėlio darų girgždėjimas. Švelniais garsais viskas krito į jo širdį ir iššaukė ašaras.

Dvasia palietė jo ranką ir parodė į jo paties vaikystės metų pavidalą, įsigilinusį į knygą. Lauke, prieš langą, staiga pasirodė svetimšališkais drabužiais apsirengęs, su kirviu prie diržo, malkom apkrautą asilą už brizgilo besivedąs vyras.

„Kas! Juk tai Ali Baba!“ Sušuko džiaugsmingai Skrudžas. „Tai juk tas pats senasis, mielasis, kilnusis Ali Baba. Taip, aš dar jį pažįstu. Kartą, per Kalėdas, kai visų užmirštas berniukas vienišas čia sėdėjo, atėjo Ali Baba pirmąsyk. Taip pat, kaip dabar. Vargšas jaunuolis! Ir Valentinas“ tęsė toliau Skrudžas, „ir jo žiaurusis brolis Orsonas, ana, eina abu. Ir kaip vadinasi šitas, kuris miegodamas buvo nuneštas prie Damasko vartų? Tu jo nematai! Ir sultono arklidžių prievaizda, kurį piktos deivės kankina pastačiusios ant galvos, tenai! Ha, ha, taip jam ir reikia! Ko jis panorėjo apsivesti princesę!“

Skrudžą šitoje rimty ir tarp juoko ir ašarų svyruojančiu balsu apie tokius dalykus kalbant girdėti būtų buvusi didelė nuostaba jo prekybos draugams mieste.

„Štai ir papūga“, sušuko Skrudžas, „žaliomis plunksnomis ir geltona uodeda, štai ji! Vargšė Robinzonas“. Juk jis, kai grįžo namo iš savo būriavimo apie sa-

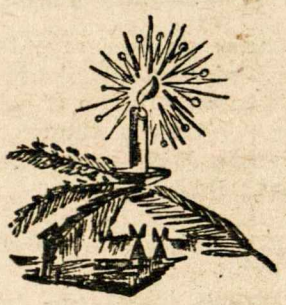

las, buvo ją pavadines Robinzonu Kruze.

„Kur tu buvai?“ Skrudžas galvojo sapnuojąs: bet tai tikrai buvo papūga. „Ha, tenai į mažą ilanką bėga laivas. Tegyvuoja gyvenimas! Hallo, ho, hallo!“

Tada jis savo charakteriui labai svetimu nuotaikos pasikeitimu pasakė: „Vargšas berniukas!“ ir vėl apsiverkė.

„Aš norėjau“, murmėjo Skrudžas, ranką kišdamas į kišenę ir dairydamasis, po to, kai švarko atlapu nusišluostė akis, „bet jau per vėlu“.

..Ko nori?“ paklausė Dvasia.

„Nieko“, atsake Skrudžas, „nieko. Vakar vakare prie mano durų vienas berniukas giedojo Kalėdų giesmę. Aš norėjau, aš būčiau turėjęs jam šį tą duoti, daugiau nieko“.

Dvasia mįslingai nusišypsojo ir pamojo jam ranka. Tada ji pasakė: „pasižiūrekime kitų Kalėdų“.

Skrudžo vaikystės metų pavidalas su tais žodžiais pasidarė didesnis ir kambarys patamsėjo ir pajuodo: lubos iširietė, langų rūtos išpleišėjo; gabalėliai kalkių krito nuo lubų ir pasirodė lubų lotos; bet kaip tai atsitiko, Skrudžas žinojo tiek pat, kiek ir jūs. Jis tiktai jautė, kad vėl viskas yra, kaip ir seniau, kad viskas taip susidėstė, kaip seniau buvo, ir kad tai jis pats yra, kuris ten vienišas sėdi, tuo tarpu kai kiti berniukai išvažiavo namo džiaugsmingų Kalėdų atostogų.

Jis nebeskaitė. tik, vaikščiojo, lyg nebetekęs vilties, po kamba-

---

grese, be studentų, pirmą kartą dalyvavo, kaip speciali dalyvių kategorija, ir baigę aukštąjį mokslą (diplomuotieji). Įvykusiame kongrese lietuvius atstovavo min. E. Turauskas ir Eretaitė. Dabar Pax Romana steigia savotišką studentų Raudonąjį Kryžių, kurio tikslas bus teikti materialinę paramą tremtiniams ir vokiečių studentams.

Studentų Ateitininkų Sąjunga yra senas Pax Romana narys. Iki karo Sąjunga turėjo su Pax Romana glaudžius santykius. Pax Romana centras Studentų Ateitininkų Sąjungą laikė vienu iš geriausių savo narių. Savo laikų a. a. Dr. Pr. Dielininkaitis, buvo Pax Romana vicepirmininkas. Naujausiuose Pax Romana sąrašuose yra įregistruota ir tremty esanti Stud. At-kų Sąjunga.

Pax Romana kongresuose studentai ateitininkai irgi dalyvaudavo. Priešpaskutiniame Pax Romana kongrese Liublijanoje (Jugoslavijoje) lietuvių delegaciją labai išpopuliarino energingasis jos vadovas prof. K. Pakštas. Į paskutinį kongresą Amerikoje ateitininkų delegacija irgi nuplaukė. Užjūrėje ją ir užklupo karas. (Vienas delegacijos narys su savo tautiečiais susitiko jau Vokietijoje, kurią jis pasiekė kaip amerikiečių karys, pergyvenęs Vakarų fronto ugnį).

Š. m. gruodžio 8 d. Stud. At-kų Sąjungą aplankė Pax Romana vicepirmininkas Edward J. Kirchner ir gen.sekretoriato narys Rudi Salat.

V. Ratas — Tinklai

rį. Skrudžas žvelgė į Dvasią ir, liūdnai linguodamas galvą, baugiai laukdamas, sužiūro į duris.

Durys atsidarė, ir maža mergytė, daug jaunesnė už berniuką, įšoko vidun. Ji pašoko vaikinui ant kaklo, pabučiavo ir pasveikino jį kaip „mielą mielą brolį".

„Aš atvykau tavęs į namus pasiimti, mielas broli", pasakė jam vaikas, džiaugsmingai plodamas rankutėmis. „Tave namo pasiimti, namo!"

„Namo, miela Fanny?" paklausė berniukas.

„Žinoma!" atsakė mažoji, nebesivaldydama iš džiaugsmo. „Namo, ir visam laikui. Tėtis yra malonesnis kaip visada, todėl pas mus dabar — kaip danguje. Vieną vakarą, kai aš jau ėjau miego, jis taip maloniai su manim kalbėjo, kad aš išdrįsau ir jį paklausiau, ar ir tu negalėtumei namo grįžti. Jis sutiko ir atsiuntė mane su vežimu tavęs parsivežti. Ir tu galėsi būti dabar pats savęs ponas", pasakė vaikas ir pasižiūrėjo, berniuką nustebindamas. „Ir nereikės tau atgal į čia grįžti; bet visų pirma mes kartu švęsime Kalėdas ir būsime labai labai linksmi".

„Tu tikra dama tapai, Fanny", tik sušuko berniukas.

Ji vėl suplojo rankomis ir juokėsi, bandydama pasiekti jo galvą; bet ji buvo per maža ir vėl juokėsi ir pasistiebė, kad jį apkabintų. Paskiau vaikišku nekantrumu ėmė vaikiną traukti durų link. Berniukas palengvėjusia širdimi ją lydėjo.

Ir tuo metu sušuko kažkas baisiu balsu: „Nuneškit žemyn misterio Skrudžo lagaminą!" Tai buvo mokytojas, kuris labai griežtu žvilgsniu spoksojo į jį ir labai išgąsdino, paspausdamas berniukui ranką. Tada mokytojas nusivede jį ir jo mažąją sesutę į drėgną, šaltu nukrečiantį prieškambarį, kur languose nuo šalčio susikloję žemės ir dangaus paveikslai net spindėjo. Į čia atsinešė jis butelį labai — labai lengvo vyno, gabaliuką labai sunkaus pyragaičio ir šitais rinktiniais skanumynais taupiai vaišino vaikus. Paskum jis išsiuntė išbadėjusiai atrodančią tarnaitę, norėdamas ir pašto vežėjui vyno stiklelį pasiųlyti. Bet tas tik padėkojo, sakydamas, jei, girdi, ir šitas stiklelis esąs iš to pat indo, kaip ir pirmasis, jis mieliau sutiktų vyno neragauti. Tuo tarpu misterio Skrudžo lagaminai buvo sunešti į vežimą. Vaikai be mažiausio gailesčio atsisveikino su mokytoju, sėdo į vežimą ir taip greitai nulekė sodo linkui, kad šerkšnas ir sniegas nuo vežimo užkliudytų, vis dar žalių krūmų nudribo kaip putos.

Laisvai vertė V. Plokštenis.

PAGRINDINĖS ATEITININKO ŽINIOS

I Ateitininkų šūkis.

„Visa atnaujinti Kristuje" (šv. Pov. Efez. 1, 10)

II Ateitininkų principai.

1. Katalikiškumas, 2. Tautiškumas, 3. Visuomeniškumas, 4. Šeimiškumas, 5. Inteligentiškumas.

III. Ateitininkų santvarka:

1. Vyriausioji Ateitininkų Federacijos valdyba: Federacijos Vadas, Federacijos Dvasios Vadas ir Federacijos generalinis sekretorius.
2. Ateitininkų Sendraugių Sąjunga (su savo valdyba) ir skyriais.
3. Ateitininkų Studentų Sąjunga (su savo valdyba ir skyriais).
4. Moksleivių Ateitininkų Sąjunga (su savo valdyba ir skyriais).
5. Ateitininkų Susišelpimo Fondas.

IV Ateitininkų Vadai.

Pirmasis ateitininkų vadas buvo Prof. Dr. Dovydaitis (Bolševikų išvežtas į Sibirą), nuo 1927 m. Federacijai vadovavo Prof. St. Šalkauskis († 4. 12. 1941) ir nuo 1930 m. Prof. K. Pakštas, dabar J. A. Valstybėse. At-kų Federacijos Dvasios Vadu ilgus metus buvo Prof. Kuraitis. Vokietijoje Federacijos Vadas yra kacetininkas Doc. Dr. A. Damušis.

V Ateitininkų spauda N. Lietuvoje ir tremtyje

N. Lietuvoje ėjo šie ateitininkų žurnalai: jaun. moksleiviams „Ateities Spinduliai", vyr. moksleiviams „Ateitis", studentams „Studentų Dienos", sendraugiams — „Židinys". Tremtyje yra spausdinama kol kas tik „Studentų Dienos", „Ateitis" ir „Ateitininko Biblioteka".

VI. Moksleivių Ateitininkų Sąjungos uždaviniai

1. Ruošti savo narius veikliais darbininkais Lietuvių Tautos ir žmonijos gyvenimui atnaujinti pagal Kristaus mokslą.
2. Išauklėti juos pilnutinėmis asmenybėmis, turinčiomis išlavintą protą, jautrią širdį, tvirtą būdą.

VII Moksleivio Ateitininko pareigos.

Katalikiškumui:

1. Katalikiškajai savo pasaulėžiūrai gilinti ateitininkas moksleivis uoliai skaito Šv. Raštą ir religinę literatūrą lietuvių ir svetimomis kalbomis.
2. Ateitininkas moksleivis nepamiršta rytais ir vakarais kad ir trumpai, bet giliai ir nuoširdžiai pasimelsti.
3. Ateitininkas moksleivis uoliai dalyvauja sekmadienių bei švenčių pamaldose, eidamas į chorą, giedodamas su visa bažnyčia ir apskritai įsijungdamas į liturgiją.
4. Pasaulis gyvena kadienine duona, ateitininkas moksleivis kovoja už amžinąją ir todėl ieškosi stiprybės dažnoje Šv. Komunijoje.

Tautiškumui:

1. Ateitininkas moksleivis ypatingai uoliai mokosi lietuvių kalbos ir literatūros, Lietuvos istorijos ir geografijos, paskaitydamas kas šiais klausimais tremtyje yra rašoma.
2. Ateitininkas moksleivis laikosi tautinių papročių ir tradicijų savo aprangoje, savo pasisveikinime, savo pasilinksminimuose, savo aplinkos tvarkyme, savose šventėse ir minėjimuose.
3. Savo darbais, elgesiu ir savo mokslu ateitininkas moksleivis stropiai saugoja Lietuvių Tautos garbę ir gina josios laisvę.

Visuomeniškumui:

Ateitininkas moksleivis gyvai domisi mūsų Tautos visuomeniniu gyvenimu:

a) jis yra visų žmonių, o ypač skriaudžiamųjų ir vargšų, draugas, susipažįsta su jų gyvenimo sąlygomis ir ruošiasi kovai už socialinį teisingumą;

b) jis kiekviena proga patarnauja ir padeda seneliams, invalidams, ligonims, moterims ir kitiems pagalbos reikalingiems;

Šeimiškumui:

1. Ateitininkas moksleivis, ugdydamas savyje vyriškumą, yra skaistus savo mintyse ir jausmuose, padorus savo elgesiuose ir riteriškas su kiekviena mergaite ir moterimi.
2. Ateitininkė moksleivė ugdo jautrią, taurią ir skaisčią širdį, žinodama, kad ji kitų bus gerbiama ir mylima tik tada, kai ji pati pagerbs save, išlaikydama savo sielos ir kūno skaistybę.
3. Ateitininkė moksleivė išmoksta namų ruošos.

Inteligentiškumui:

1. Ateitininkas stengiasi būti mokslu ir pavyzdžiu geriausių mokinių eilėje.
2. Ateitininkas moksleivis yra visados punktualus, švarus ir tvarkingas.
3. Ateitininkas moksleivis stropiai mokosi svetimų kalbų, kad galėtų jas naudoti raštu ir žodžiu.
4. Ateitininkas moksleivis skaito knygas su pieštuku rankoje, išsirašydamas iš jų svarbesnes mintis, kurias panaudoja savo rašto darbams ir referatams; išmoksta mintinai gražių eilėraščių, prasmingų posakių ir patarlių, lietuviškų dainų ir giesmių.
5. Ateitininkas moksleivis stengiasi išmokti dainuoti ir groti bent vienu kuriuo instrumentu ir išmėgina savo gabumus literatūroje ir dailės mene.
6. Ateitininkui moksleiviui sportas ir žaidimai yra priemonė sveikatai stiprinti ir jėgai bei grožiui ugdyti.

Apie Prancūzijos kataliku moksla einanti jaunima

J. E. C. (Jeunesse ėtudiante chretienne — mokslą einantis katalikų jaunimas) eina į viešumą tikslu kiek galimai pakelti vidurinės mokyklos niveau (lygį). Moksleiviai vid. mokykloje praleidžia tuos savo gyvenimo metus, kuriais formuojasi jų asmenybė, pasaulėžiūra ir pašaukimas. Prancūzijos vidurinės mokyklos joms patikėtą uždavinį nevisada sugebėdavo atlikti. Didžiausia klaida buvo toji, kad pagrindinis tikslas buvo suteikti moksleiviui galimai didesnį žinių kiekį, auklėjimo ir asmenybės ugdymo reikalą paliekant nuošaliau, kaip antraeilį dalyką. Mokyklos forma ir dvasia didele dalimi apsprendžama švietimo ir mokyklos vadovybės ir mokytojų, tačiau daug reikšmės turi mokinių laikysena. J. E. C. ėmėsi iš pagrindų pakeisti mokyklos veidą, persunkti mokyklinį gyvenimą krikščionybės dvasia. Sekmingumui sąlyga yra ta, kad iš moksleivių tarpo atsirastų keletas, kurie pajustų atsakomingumą už

savo draugus ir, pažinę esančius trūkumus, laikytų savo pareiga juos pašalinti. J. E. C. savo principų įgyvendinimo siekia elito pagalba. Todėl vad. „kovūnai", susijungę į grupes, ir sudaro pagrindinį veikimo branduolį. Jie stengiasi pažinti daromas klaidas ir ieško kelių joms pašalinti. I savo programą jie yra įtraukę bendras pamaldas, iškylas, susirinkimus, subuvimus, religinių klausimų nagrinėjimą, diskusijas ir įsipareigojimą giliau išsilavinti vienoj ar kitoj srityje. Antrą grupę sudaro vad. paprastieji nariai, kurie jaučia patraukimą tikrajam apaštališkajam J. E. C. darbui, bet dar nėra pasiruošę būti priimti į tikrųjų kovūnų eilės. Jų darbas yra daugiau pasiruošimas, kuris suprantamas ne vien teoretiškai, bet ir įgaunant patyrimo praktiškam darbe. Ir pagaliau trečią, pačią gausiausią grupę sudaro visa likusi bendruomenė. Organizacijos veikimas į „milieu" visų pirma reiškiasi kovūnų grupės asmenine įtaka ir iš anksto numatyta akcija. Kovūnai nepasitenkina grynai moralizuojančiu veikimu. Jie steigia sporto, meno ir mokslo dalykų ratelius, stengiasi prie jų pritraukti visus mokinius, kurie paprastai būna daugiau ar mažiau reikalingi šios rūšies iniciatorių. Kovūnai stengiasi sutvirtinti ryšius tarp mokinių ir pedagogų. Didžiausio laimėjimo kovūnas pasiekia tada, kai jo sukurtosios institucijos perimamos tiek mokinių tiek mokyklos vadovybės ir tampa mokyklos institucijomis.

Santykiuose su kitomis krikščioniškomis organizacijomis ir skautais J. E. C. ieško to, kas ją su tomis organizacijomis jungia. J. E. C. nestato organizacijos pačios sau tikslu J. E. C. sąjūdžio tikslas yra mokyklinės bendruomenės suformavimas pagal Kristaus mokslą, J. E. C. gali ir žlugti kaip sako P. Drujon, „Kad tik mokykla gyventų."

Stengdamasi išauklėti krikščioniškas asmenybės, J. E. C. centran stato žmogaus antgamtinį pašaukimą. Veikimo kelių „jėcistai" pasirenka tiesioginį priėjimą prie draugo širdies savo asmenybe ir pavyzdžiu. Visame J. E. C. darbe Kristus yra alfa ir omega. Pirmas J. E. C. įstatas yra: „Žesistas priklauso ne sau, bet Kristui". Žesistai nori būti ne kurio nors humanizmo, bet transcentinio gyvenimo ir aktyviosios krikščionybės atstovai ir apaštalai. J. N.

MERGAIČIU *Ateitis*

Radasta

MERGAITĖS MISIJA

„Mergaitė, sakau tau — kelkis!"

Šie laikai labai teisingai vadinami netikrybės laikais. Juk niekad žmonija nėra išgyvenusi tiek daug krizių, krizių ne vien tik ekonominėj, bet dar daugiau moralinėj srity, kaip šiandie. Yra daug siūloma išeičių žmonijai išvesti iš šio užburto rato, yra daug kalama raktų atrakinti durims ir išvaduoti žmones iš pamišimo, tačiau šie visi receptai, paskubomis fabrikuojami, yra dar daugiau netikresni, negu patsai gyvenamasis momentas. Tuomet žvelgi kažkokiu gal taip pat netikru žvilgsniu į krykštaujantį jaunimą, dabarties gyvenimo sąlygų nemažiau palaužtą, kaip ir tie, kurie savo rankose tebelaiko gyvenimo vadžias, ir jaunimo gretose ieškai tikro ir pozytivaus atsakymo ir išsprendimo tų visų sunkumų ir problemų, kurios šiandie skaudžiai slegia kiekvieną. Jaunimo tarpe išsiskiria raudonskruostės, ilgasasės mergaitės, kurių tyrose akyse ieškančiojo žvilgsnis giliai paskęsta. Tuomet prisimena prieš du tūkstančius metų skambėję žodžiai: „Mergaite, sakau tau, kelkis". Šie žodžiai tuomet buvo taikyti vienai, kad ji dar kartą grįžtų į gyvenimą savo tėvų džiaugsmui ir Dievo garbei. Šiandie norėtųsi šiems žodžiams suteikti platesnę prasmę ir, gal jau išsipildžius laiko pilnybei, atverti šio pasakymo pačią giliausią ir tikriausią mintį. Juk nė vienas Kristaus žodis nėra surištas su viena vieta arba vienu asmeniu: visa tai, ką jis yra pasakęs, tinka kiekvienai epochai ir kiekvienam žmogui. Kartodami Jo žodžius „Mergaite, sakau tau — kelkis" šiuo metu, mes nesitikime tokio pat stebuklo, kuris įvyko anuo metu Galilėjoje. Priešingai, su šiuo žodžiu mes laukiame daug didesnio stebuklo, kuris prikeltų ne vien tik silpną mergaitę, tačiau kuris prikeltų visą dabarties merdintį pasaulį.

Ir vis dėlto šio Kristaus žodžio kryptis nepasikeitė. Ir dabar, šį Jo žodį tariant, kreipiamasi į mergaitę, bet ne į moterį visuotine prasme arba dar daugiau — visą pasaulį. O tai yra didelės reikšmės kreipinys. Ką turėtų šiandie toks kreipimasis reikšti? Juk mergaitė, ypač šių dienų gyvenime, ypatingo vaidmens nevaidina. Pagaliau apskritai visas žmogus kažkaip skaudžiai yra nuvertintas. Tačiau neužmirškime, kad patys silpniausi ir patys trapiausi tvariniai slepia savy begalinės stiprybės versmes. Gali žmonės vienaip ar kitaip tvarkytis, gali jie daryti ir nuostabiausius sprendimus, tačiau pasaulio likimas yra Apvaizdos žinioje. Mes žinome, kad per Mergaitę atėjo į žemę pasaulio atpirkimas, mes turime taip pat pagrindo tikėti, kad per mergaitę ateis ir paties pasaulio prisikėlimas Štai kur glūdi šio Kristaus žodžio pagrindinė prasmė. Ir teisingai Jis kreipiasi ne į moterį, ne į valstybės vyrą, bet į mergaitę, nes jos rankose yra pasaulio ir visos žmonijos ateitis.

Ir štai atėjo valanda, kada šis šauksmas turi suvirpinti kiekvienos mergaitės ausis. Nė viena neturi būti šiam laiko šauksmui kurčia. „Mergaite, sakau tau — kelkis!" reiškia, mergaite, atsibusk, prisikelk ir budėk, nes atėjo išsipildymo valanda prikelti pasaulį. Vadinasi, tuo šūkiu pastatomi du uždaviniai: savęs pačios prisikėlimas ir per jį visos žmonijos. Pirmoj eilėj savęs, nes niekas negali žadinti kito, jeigu jis pats miega arba yra miręs. Kaip reiktų suprasti šį savęs pačios prisikėlimą? Atskymas nėra labai painus. Joks gydytojas negali gydyti, jeigu jis nežino, kad ligonis serga ir kokie skausmai ligonį kankina. Lygiai taip ir mergaitė niekad negalės imtis pasaulio prikėlimo žygių, jei ji nežinos, ar iš viso pasaulis yra reikalingas kokio nors prisikėlimo ir kokiose laiko žaizdose jis šiandie merdi. Vadinasi, mergaitė pirmoj eilėj turi pažinti esamąją padėtį, turi suvokti visą chaotišką disharmonizuotos žmonijos situaciją, atsieit, įsitikinti, kad visos šiandieninio gyvenimo atsiverusios žaizdos yra mirtinos ir visi tie keliai, kuriais dabar rieda gyvenimo vežimas, veda į katastrofą, — visa tai reiškia, kad laikas prisikelti ir atviromis akimis ir drąsiai, kaip vado

žvilgsniu apžvelgti ir įvertinti padėties rimtumą ir skubiai sudaryti kovos planą, norint sulaikyti ant žemės besiliejančias septynias Dievo rūstybės taures ir pasukti patį gyvenimą nauja kryptimi, išvengiant sudužimo. Taip šiandie norėtume interpretuoti Kristaus žodžius ir atskleisti tikrąją mergaitės misiją.

Uždavinys, kaip matyti, yra nelengvas. Šis darbas pareikalaus aukų ir heroiškumo. Tau reikia pasirengti ir budėti. Mergaitė yra tyrumo ir nekaltumo simbolis. Šį mergaitišką tyrumą yra būtina išlaikyti kaip tik šiuo metu, kada taip lengva ir drauge pavojinga susitepti ir apsikrėsti. Juk ji negali sirgti tomis laiko ir žmonijos žaizdomis, kurios šiandie atsivėrusios ir kraujuoja, kada jos misija yra duoti gyvybę ir gyvenimą visam ateities pasauliui, bet nesidėti prie tų, kurie apakę savo beprotiškume grumiasi dėl duobės.

Kaip konkrečiai reikėtų šitą planą, atitinkantį laiko šauksmą, įvykyti, būtų didesnio darbo ir net ištisų diskusijų uždavinys. Šitais keliais žodžiais norėta iškelti pačias pagrindines gyvenamojo laikotarpio visuotinės krizės mintis ir atrasti raktą, kuriuo būtų galima atverti šio tvankaus krauju ir paraku pakvipusio pasaulio duris. Mergaitės rankose šis raktas, tačiau ne tos mergaitės, kuri jau palūžus ir kuriai reikia kad kas kitas ją prikeltų, bet mergaitės, kuri yra herojiška ir pilna pasiaukojimo, kaip Joana Arkietė ir kuri, išgirdusi laiko šauksmą „Mergaite, sakau tau kelkis“, tame šauksme girdi Dievo balsą.

Iš studenčių ateitininkių gyvenimo Tübingen'e

Š. m. pavasarį čia įsisteigė studenčių ateitininkių būrelis, kurio paskirtis, šalia bendrų darbų, nagrinėti specifinius moterims rūpimus klausimus, liečiančius jų šeiminius ir visuomeninius uždavinius.

Globėja būrelis pasirinko Aušros Vartų Mariją, lapkričio 17 d. suruošdamas jos garbei minėjimą su paskaita. Be to, buvo suruoštas ir šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės minėjimas ir visa eilė paskaitų apie šeimą, moterų judėjimą Lietuvoje, užsieniuose ir kt.

Studentėms didelę visokeriopą pagalbą teikia Tübingen'o katalikės moterys.

Tavo Vardas

ALDONA BAUČINSKAITĖ

Tavo vardas man taip daug pasako,
Primena man laimę, primena namus
Ir kiekvieną žiedą, svyrantį prie tako,
Ir vaikystės spindinčius sapnus.

Primena palaukės beržą tiesų,
Po kuriuo švilpynę sukdavo piemuo.
Vasaros smulkutį, šiltą lietų,
Kaip ramia upe čiurlendavo vanduo.

Laimę primena man tavo vardas,
Kai mažai man sekė pasakas mama.
Ir dabar, kada širdis apkarsta.
Atgaivina Tavo vardas — Lietuva.

VL. PROSČIŪNAITĖ

* * *

Kai jūs sodan išbėgat rudeninių lapų rinkti
ir skardūs šūksniai jūsų aidi po langais,
galiu akis užmerkti valandėlę ir nurimti,
mano nenuoramos vaikai.

Ir dūžiai laidrodžio nuaidi tokie skambūs,
ir sienos glaudžias palaimingoje tyloj, —
seniai ieškoti žodžiai susiranda
širdies bežodėje dainoj.

Brangiais kaip deimantais lašais ramybė laša,
ir joj, lyg pumpurą šiltoj pavasario nakty,
iš nebūties gyvybėn kažin kas nedrąsų žodį neša,
ir su kiekvienu jų kūrybos kraujo lašą
jaučiu išsenkant virpančioj širdy.

Toli nuklydot jūs šiandien auksinių lapų rinkti,
nutilo sutemoj jūs šūksniai po langais,
o aš žvelgiu į vakarą, žvelgiu ir vėl nerimstu,
iki į lizdą paukščiais grįš mani vaikai.

V. RATAS MOTINA

KALĖDINIS LAIŠKAS MOTINAI

MAMYTE,

Aš žinau, gyva širdimi jaučiu, kad Tu šį šventąjį Kūčių Vakarą sėdi vieniša ir meldies už namuos nesančius savo vaikus, vaikus, šį vakarą su Tavimi nelaužiusius mažos plotkelės. Aš jaučiu, Tu sėdi vieniša, Mamyte, prie lango ir lauki, visa širdimi Tu lauki, gal grįžta namo klampodamas pusnynais iš nežinios sūnus, gal pravers apšarmojusias duris Tavo paskutinis džiaugsmas — jauniausioji duktė. Aš prisimenu, Mamyte, kaip laukdavai mūsų, seniau, dar anais metais, iš miesto suvėlusių grįžti šventajam Kūčių Vakarui namo. Tu bėgdavai prie durų su kiekvienu vėjo pračiaužimu, mažyčiu priemenės durų klaptelėjimu, Tu puldavai daug kartų į naktį, kol galėdavai išbučiuoti mūsų vėju degančius veidus, beišvyniodama mus, Tavąjį džiaugsmą, iš šiltų šiltų kailinių.

Aš jaučiu, Mamyte, kaip sėdi Tu šį vakarą mūs laukdama, vienišesnė už mūsų mažytę ežerų ir miškų apsuptą pirkutę. Tu sėdi vieniša su degančiu motinos skausmu krūtinėje prie ledinėmis gėlėmis užkerpusio lango. Lauke — vien tik tamsi siaubių nežinių naktis. Naktis, uždengianti mūsų tolimą šešėlį ir vėjo siautimu nutildanti Tau vienai tik girdimą mūsų širdies plakimą. Tavo nuvargusiose akyse vaidenasi prisiminimai... kaip aš, mažytė, vos pasistiebusi, apžvelgdavau šventąjį Kūčių stalą, išlygindavau mažomis rankutėmis rūtos žalumo šieno kupstelius ir vis klausdavau Tavęs, kada galėsiu ištraukti Tau ilgą, ilgą pilką smilgą, ramų ir ilgą gyvenimą Tau, Mamyte, lemiančią. Prisimenu ir aš tuos, žodžiu neišsakomus, tik širdimi juntamus, šventosios ramybės Kūčių vakarus, kada mes visi visi susirinkdavom prie šienu apkloto stalo, laužydavome Dievo Pyragą, dalindavo mės saldžiais saldžiais kviečiais, griebdavome kaip akmenukus kietus parpeliukus ir visi drauge spėliodavome laukiančią ateinančiųjų metų dalią.

Jie gyvi tebegyvena mano širdyje, tie šventi Kūčių vakarai, vakarai, kuriais, kaip sakydavai, sugrįžta namų židinin visos giminės vėlės pasidžiaugti gyvųjų laime, pasiguosti sava nedalia. Tokiais vakarais Tu klausdavai namų židinio ugnies ir savųjų vaikų likimo. Aš jaučiu, Mamyte, kaip šį vakarą klausi Tu židinyje plevenančios ugnies, kur šiandieną Tavo pati jauniausioji duktė, Tavasis sūnus. Regis, girdžiu, kaip klausi Tu židinin sugrįžusias vėles mūsų vardų ir kaip dreba Tava širdis, bijodama, kad neatsilieptų iš židinio žuvusios dukters vėlė. Tu klausi, varstydama rožančiaus poterėlį, namų židinio ugnies ir kokia laime virpa Tava širdis, kada grįžusios vėlės atsako plevenančia liepsna: „Nėra.. Nėra.. Nėra..“

Bet mūsų dvasia namie, mes jaučiame Tave belaukiančią mūsų kiauras naktis, nesudėjusią bluosto iki Bernelių Mišių, iki patryto aušros. Mes grįžtame šį vakarą visi savo malda pas Tave, tikėdami, vieną kartą vėl švęsime šventąsias Kūčias drauge, kartu su Tavimi, vėl traukdami ilgą, labai ilgą iš po Dievo Pyragų smilgą, lemiančią mums visiems ramų ir ilgą gyvenimą. Mes grįšime visi, o šiandien jungiamės širdimi ir malda.

Tavo duktė Giedrė.

MOKSLAS IR MENAS

Šiųmetiniai Nobelio premijų laureatai

Švedų mokslininkas Alfredas Nobelis, kuris savo darbu buvo susikrovęs nemaža kapitalo, testamentu paliko dalį savo turto žymiausiems pasaulio taikos apaštalams, menininkams ir mokslininkams atžymėti. Nobelis įgaliojo Švedijos akademines įstaigas skirti premijas už geriausius atsiekimus fizikos, chemijos, fiziologijos arba medicinos, literatūros ir taikos apaštalavimo srityse. Šiųmetinės taikos, fizikos ir chemijos Nobelio premijos teko amerikiečiams, medicinos — vokiečiams ir literatūros — Šveicarijoje aklimatizavusiam vokiečiui Hermannui Hessei. H. Hesse, gimęs 1877 m. liepos 2 d., yra sūnus misionieriaus, kilusio iš Estijos. Jis yra parašęs daug romanų ir išleidęs nemaža poezijos knygų. Nuo 1921 m. jis gyvena mažam Šveicarijos miestely ir su nacine Vokietija nėra palaikęs jokio ryšio. Šiuo metu H. Hesse sunkiai serga.

Šių dienų mokslo galia

Iki šiol buvo žinomi 92 pagrindiniai elementai. Paskutiniu metu laboratorijose dirbtinai gauti dar 4 elementai: neptūnis, plutonis, curium ir americum. Taigi, mokslininkų labaratorijos lenktyniauja su gamta.

Trumpos žinios iš katalikų gyvenimo

— 1947 m. liepos mėnesį numatoma šaukti Oslo mieste, Norvegijoje, pasaulinį krikščioniškosios jaunuomenės kongresą, kurio šūkis būsiąs „Jėzus Kristus — Valdovas". Pakvietimai į įvairias pasaulio šalis jau siuntinėjami.

— Prancūzijos katalikų skautai susijungė su kitų kitų pažiūrų skautais.

— Katalikų darbininkų jaunimo sąskrydis įvyks Montrealyje, Kanadoje, 1947 m. Jame numatoma padėti pagrindus tarptautinei dirbančiosios katalikų jaunuomenės organizacijai.

— Popiežius Pijus XII — sis savo vasaros rezidencijoje Castel Gandolfe priėmė katalikų mokytojų delegaciją ir kalbėjosi auklėjimo klausimais. „Mokyklų klausimas", taip kalbėjo Šv. Tevas, „ateityje turėtų būti numatytas konstitucijose. Yra labai svarbu apsispręsti už katalikišką auklėjimą arba už laicistinį, bereligiškąjį. Kiekviena bereliginė mokykla ilgainiui virsta antireligine."

— Neseniai mirė, sulaukęs 68 metų, garsus anglų fizikas — astronomas katalikas James Jeans. Vienas jo veikalų, „Visatos paslaptys", buvo išverstos ir į lietuvių kalbą.

— Vienas iš seniausių katalikų universitetų užeuropio kraštuose yra Beiruto universitetas, įsteigtas 1843 m. Įsteigėjai yra jėzuitai. Dabar universitete veikia visi fakultetai.

MŪSŲ RAŠYTOJAI IŠTRĖMIME

Nežiūrint sunkių sąlygų, lietuviai rašytojai tremtyje neatsižada kūrybos darbo, daugelyje atveju kartu dalyvaudami ir visuomeniname veikime. Čia duodame keletą trumpų žinių apie žinomiausius mūsų rašytojus.

Žinomasis mūsų kritikas Prof. Juozas Brazaitis, okupantų persekiojamas, labai sunkiom aplinkybėm buvo parašęs plačią monografiją apie Maironį. Karo aplinkybėse šis darbas žuvo. Dabar prof. J. Brazaitis dirba tremtinių švietimo ir kultūros gyvenimo organizavime.

Prof. Vincas Krėvė redaguoja žurnalą „Tėvynei" Austrijoje ir rašo naują veikalą „Dangaus ir žemės sūnus".

Prof. Vaclovas Biržiška parašė Lietuvių rašytojų kalendorių, 4 tomus „Aleksandryno" ir „Lietuvių senosios knygos istoriją"; ruošia spaudai: „Trumpą lietuvių spaudos uždraudimo istoriją" ir tt.

Faustas Kirša yra atidavęs išleisti poezijos rinkinį „Tolumos". Be literatūrinio darbo jau visi metai vadovauja didžiulei lietuvių stovyklai Lübecke.

Jurgis Savickis, gyvendamas Prancūzijoj, rašo prozos veikalą, pavadintą „Dienoraščiu".

Bernardas Brazdžionis ir St. Santvaras rengia spaudai naujus poezijos rinkinius.

Stepas Zobarskas išleido novelių rinkinį „Savame krašte" ir apysaką vaikams „Gandras ir Gandrytė".

Liudas Dovydėnas parašė romaną iš vokiečių okupacijos laikų, vardu „Mes turime teisę mirti", beletristinių škicų rinkinį „Nereikalingas žmogus Vokietijoje" ir mažus scenos veikalus — „Kur giria žaliuoja" ir „Miško žmogus", apysaką jaunimui „Pabėgėlis Rapsiukas". Be to, baigia rašyti romaną iš knygnešių gyvenimo „Klementas Dūda".

Gražina Tulauskaitė parašė eilėraščių rinkinį „Po Svetimu dangum".

(Liet. Rašyt. Dr-jos pranešimai)

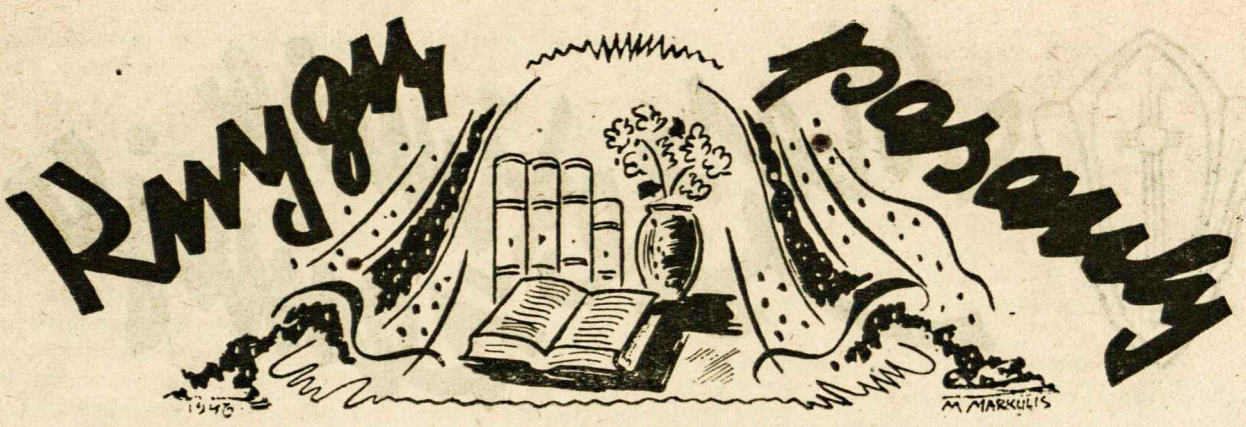

MŪSŲ SPAUDA

(Metinis balansas)

Jeigu daugiau kaip prieš metus mus džiugino kiekvienas rotatorinis biuletenis arba menkutė informacija, tai šiandien mūsų tas jau nebepatenkintų; dabar mes galime didžiuotis ne vien tik liesais savaitraščiais, bet taip pat turime ir žurnalų, net dienraščių. Visa tai kalba, jog mūsų tarpe lietuviškas žodis dar nėra nuvytęs, kad jis gaivališkai veržiasi pro įvairias kliūtis ir randa pritarimo kiekvieno lietuvio dvasioje.

Iš kitos pusės žiūrint, jeigu anksčiau ne vienas tremtinys nubraukė džiaugsmo ašarą, laikydamas rankoje sava kalba spausdinto žodžio lakštą, t. y., jei prieš pusantrų ar prieš metus nebuvo klausiama kas ir kaip tuose lakštuose buvo parašyta, tai šiandie jau tas pats eilinis skaitytojas tuose puslapiuose ieško ne vien tik lietuviško žodžio, bet ir minties ir tą mintį atatinkančios išsireiškimo formos. Vadinasi, po metų tas pats lietuvis tremtinys jau drįsta statyti savajai spaudai reikalavimų.

Tad šiandie, suvesdami mūsų spaudos metinį balansą, jau galime žvelgti ne vien tik sentimentaliu, bet ir kritišku žvilgsniu. Skaitytojas galėjo pateisinti tuos pirmuosius žingsnius tremtyje atsidūrusių mūsų žurnalistų ir rašytojų, nes ir jis pats, kaip ir patys plunksnos darbuotojai, buvo užsikrėtęs patriotiniu sentimentalizmu.

Iš gausybės įvairių leidinių (atsiminkime, kad beveik kiekviena stovykla buvo pasišovusi leisti savo laikraštį!) vos tik trys prasimušė ir tremtinių masėse rado didesnio pritarimo: tai „Žiburiai“, „Mūsų Kelias“ ir „Tėviškės Garsas“. Šie trys savaitraščiai kaip tik teikia plačiausią informaciją ir kelia įvairias tremtinių problemas. Šalia paminėtini: „Mintis“, „Apžvalga“, „Aidai“ (dienraštis), daugiausiai teikik pasaulinių įvykių aktualijas.

Šie visi minėtieji laikraščiai savo misiją atlieka, bet vis tik daug, labai daug trūksta ligi to lygio, kurį mes turėjome kažkada pas save. Mes negalėtume nusiskųsti, kad trūksta žurnalistų, rašytojų — ne, mes jų turime pakankamai. Atsiminkime, kad maždaug 75% visos tremtinių masės sudaro inteligentai. Ir vis delto mūsų spaudai trūksta polėkio, pasigendama kūrybinės dvasios ir pasitenkinama siaurais pro domo sua verkšlenančiais reportažais.

Dar šį rudenį pasirodęs „Minties“ žurnalas, išėjęs su naujos dvasios ir dinamizmo šūkiais, teikė vilčių, kad bent išjudins miegančias mūsų literatūrines pajėgas, ko neįstengė atlikti Münchene leidžiamas žurnalas „Aidai“. Šis pastarasis tačiau tuo pranašesnis už „Mintį“, kad bent turi pačias būtiniausias gero laikraščio žymes: liniją ir spalvą, ko apie „Mintį“ nebūtų galima pasakyti. „Mintis“, pasišovusi išeiti kas dvi savaites ir ne naujais dinamizmo ir modernizmo šūkiais pasukti mūsų tremtiniško gyvenimo laikrodį pirmyn, savo pažadų neištesėjo ir paliko be veido ir be polėkio. Dar yra pasirodę žurnalai: „Pėdsakai“ ir „Tėvynės Šešėlyje.“

Labai gerą įspūdį daro religinės kultūros laikraštis „Naujasis Gyvenimas“. Pabrėžtina dar ir tai, kad šiame laikrašty ne vien tik apsiribojama pamokslais, kaip ne vienas iš anksto ir galvojo, bet jame randama gana gerų straipsnių, liečiančių patį žmogų ir jo buvimo prasmę religinėje šviesoje. Tačiau stambiausias žurnalas yra „Tremtinių Mokykla“. Tai gal vienintėlis iš tremtyje pasirodžiusių žurnalų, imponuojąs savo turiniu ir turįs aiškų tikslą bei veidą. Šalia minėtųjų dar yra visa eilė laikraščių ir žurnalų, leidžiamų rotatorium. (Iš jų geriausias Krumino „Baltija“ ir „Gintaras“). Jų yra daug, kad sunku čia būtų visus suminėti, juo labiau, kad jie šių sąlygų mūsų kultūros gyvenime ypatingo vaidmens nevaidina.

Daug didesnis dėmesys kreiptinas į knygas. Per šiuos metus jų pasirodė palyginti gana daug. Ir vis dėlto lietuviškos knygos paklausa yra gana didelė. Tiesa, gal jų atsirastų ir daugiau, tačiau reikia skaitytis su įvairiais suvaržymais, popierio trūkumu ir tt.

Knygų pasauly vyrauja kaip tik poezija, tuo netik kad išlaikydama, bet dar labiau pabrėždama nuomonę apie mūsų kraštą, jog lietuviai esą poetų tauta. Kažkada vienas svetimšalis, svečiavęsis Lietuvoj, rašė savo kelionės įspūdžiuose: „net kasdieniniuose reikaluose lietuviai nekalba, bet dainuoja“.

Iš poezijos veikalų suminėtini: B. Bradžionio „Svetimi Kalnai“, K. Bradūno „Svetimoji duona“, St. Santvaro „Laivai Palaužtom Burėm“, A. Nykos-Niliūno „Praradimo Simfonijos“, A. Nagio „Eilėraščiai“, Kastyčio „Smūtkeliai žydi“, At. Kairio „Blaškomi lapai“, Kempteno lietuvių poezijos almanachas, toliau Krumino, Rutkūno, Mikuckio ir kitų. Iš prozos šiuo metu spaustuvėje spausdintos pasirodė: Step. Zobarsko „Savame krašte“, V. Alanto „Ant siūbuojančios žemės. M. Bavarsko „Klajūnas“, vaikams L. Dovv dėno „Pabėgėlis Rapsiukas ir kt. Kaip matyti, poezija pirmauja. Ir vis dėlto, vertinant mūsų dailiąją literatūrą, išleistą tremtyje, mes daug kuo nusiviliame. Nusiviliame, nes neranda-

Mes svetimoje žemėje

Moksleivių at-kų

veikla

Bendroji apžvalga. Moksleivių Ateitininkų Sąjunga savo darbą Vokietijoje pradėjo 1945 m. spalių mėn. Darbo sąlygos buvo nelengos. Bet pamažu senasis „Omnia instaurare in Christo" šūkio vedamasis judėjimas vis labiau ir labiau apima moksleiviją. Pirmasis sąjungos uždavinys buvo susiorganizuoti ir vėliau sudaryti sąlygas viešam kuopų veikimui. Vykstant organizavimuisi, per šiuos metus yra įvykę du didesni moksleivių ateitininkų suvažiavimai: pirmoji konferencija (balandžio 28—29 d.) Tübingene) ir studijų dienos (4—10 d. Rebdorfe). Konferencijoje dalyvavo apie 40 moksleivių ir abiturientų, be to nemaža svečių. Konferencijos metu paskaitas skaitė prof. J. Brazaitis tema „Koks turėtų būti moksleivis ateitininkas", prof. Dr. A. Damušis tema „Aktualieji ateitininkų uždavinai" ir prof. Dr. Z. Ivinskis — „Ateitininkų vaidmuo lietuvių tautos gyvenime". Kuopų atstovai padarė pranešimus, buvo diskutuojama veiklos klausimais. Antrąją konferencijos dieną vykusio iškilmingo posėdžio metu moksleivius ateitininkus sveikino kun. prof. Krupavičius, prof. Dr. Damušis, prof. Dr. Maceina, Studentų Ateitininkų Centro Valdybos pirmininkas V. Majauskas, J. Girnius, ir advokatas Katilius. Konferencija buvo baigta ateitininkiška agape, kuri praėjo labai jaukioje nuotaikoje. Ši konferencija buvo pirmoji visuotinė Moksleivių Ateitininkų Sąjungos konferencija tremtyje. Jinai dar labiau paskatino ateitininkus darbui ir nutiesė ateities veikimo gaires.

Moksleivių ateitininkų studijų dienose Rebdorfo lietuvių stovykloje dalyvavo 65 moksleiviai iš 15 gimnazijų bei progimnazijų. Stovyklą vedė M. A. S. Centro Valdybos nariai. Per visas studijų dienas kursantai išklausė 16 paskaitų, kurias skaitė 11 lektorių. Po paskaitų vykdavo įdomios diskusijos. Paskelbtą studijų dienų himno konkursą laimėjo Ald. Baužinskaitė (Hanau), protokolo rašymo konkurse 2. vietą laimėjo A. Kasiulaitis (Augsburg). Studijuojančius ateitininkus džiugindavo rotatorium spausdinamas studijų dienų laikraštėlis „Mes stovyklaujam".

Studijų dienų metu buvo pravesti parodomieji kuopos ir būre-

---

me daugelio žinomų vardų tose poezijos aukštumose, kurių jie buvo pasiekę. Jeigu prieš metus skaitytojas graudenosi, paskaitęs kai kuriuos patriotinės poezijos gabalėlius, tai šiandie iš šių motyvų lyrikos skaitytojas reikalauja kažko daugiau. Skaitytojas patsai jaučia ir išgyvena tą nejaukią kasdienybę, kurią mūsų poetai jam brukte bruka. Iš tikrųjų skaitytojas griebiasi poezijos, kad ji išrautu jį iš šios kasdienybės, kad jis galėtų pakilti ir valandėlę pakvėpuoti estetinio pasaulio atmosfera. Tuo tarpu mūsų poetai tiek laikraščių skiltis, tiek knygų lentynas užpildo kažkokia nauja poezijos rūšimi, žurnalistine poezija. Tokios rūšies poezija vargu ar sveikintina.

Baigiant tektų suglaustai išsitarti, kad ne vien tik mūsų visuomeninis gyvenimas, bet ir kultūrinis, ir šiuo atveju literatūrinis nėra progreso ženkle. Liūdna tai konstatuoti, tačiau, išskyrus kai kuriuos, vargu ar kiti rašytojai mūsų literatūros iždą kuo nors nauju yra papildę. O vis delto, jei kalbama apie menininkus, šiuo atveju apie rašytojus, negalima prileisti, kad tai yra karo ir aplinkybių kaltė. Juk rašytojas, jeigu jis yra tikras, niekad negali duotis aplinkos veikiamas, o juo labiau jis negali taikintis prie skaitytojų. Čia glūdi jo kūrybinės jėgos stiprybė, kad jis turi vadyti, turi vesti, bet jokiu būdu neturi taikintis prie sąlygų. Ir todėl nenuostabu, kad ir mūsų periodikoj, vertinant kai kurias knygas tasai slystelėjimas buvo su kartėliu pastebėtas. Ir šiandie knygų rinkos tuščios. Skaitytojai knygas perka, tačiau perka daugiau dėl to, kad pagerbtų lietuviška žodį, bet ne iš meilės tam kūrybiniui žodžiui, kurį įsigyja. Į tai atkreiptinas dėmesys ne vien tik pačių rašytojų, bet ir jaunosios kartos, kad reikia kūryboje ieškoti ir duoti kitų vertybių, negu kasdienybė.

Spect.

DIDYSIS INKVIZITORIUS

Dr. Antanas Maceina **„Didysis Inkvizitorius"**, Atžalynas, Weilheim-Teck 1946. 192 pusl. Naujai pasirodžiusioje knygoje analizuojama didžiojo rusų rašytojo F. M. Dostojevskio legenda „Didysis Inkvizitorius". Ši legenda tuo yra žymi, kad joje telpa visa Dostojevskio istorijos filosofija.

Dr. Antano Maceinos studija susideda iš trijų dalių: 1. Legendos aiškinimo, 2. Legendos istoriosofijos, 3. Legendos problematikos ir paties „Didžiojo Inkvizitoriaus" vertimo, kurį padare V. Kazokas. Studija labai išsami ir parašyta Dr. Maceinai įprastu aiškiu ir prieinamu stiliumi. Rekomenduotina su ja susipažinti tiek mokslą einančiam jaunimui, tik plačiajai visuomenei.

lio susirinkimai ir parodomasis kuopos valdybos posėdis. Buvo pravestos taip pat iškalbos pratybos. Šiose pratybose geriausiai pasirodė Nürtingeno ir Seedorfo atstovai. Įvairių pratybų laimėtojai buvo apdovanoti knygomis.

Studijų dienos buvo baigtos rugjūčio 11 d. iškilmingomis pamaldomis, kurias celebravo šv. Sosto Delegatas Kan. F. Kapočius, iškilmingu posėdžiu ir vakare įvykusia agape. Agapės metu, kaip ir įvairių kursantų išvykų metu, at-kai išpildė meninę programą. Studijų dienas savo atsilankymų ir į ateitininkus tartu žodžiu pagerbė: šv. Sosto Delegatas Kan. F. Kapočius, Ateitininkų Federacijos Vadas prof. Dr. A. Damušis, kun. prof. Gutauskas, Ateitininkų Sendraugių Sąjungos C. Valdybos pirmininkas švietimo inspektorius St. Barzdukas, Eichstätt'o gimnazijos direktorius A. Balčiūnas, Augsburgo gimn. direkt. Doc. Vasiliauskas skautų vardu sveikinusi mkt. Reizgienė, inž. Žemkalnis ir daug kitų mielų svečių. Paskutiniai dainos posmai, kurie nuskambėjo baigiant sėkmingą darbą, buvo visų kursantų ypač pamėgtosios ateitininkiškosios „Nebeužtvenksi upės bėgimo" . . .

Iki pirmojo suvažiavimo Sąjungos Centro Valdybos pirmininku buvo V. Natkevičius. Sąjungos Dvasios Vadu yra kun. P. Patlaba. Dabar Centro valdybos pirmininku yra Vyt. Žvirzdys. C. Valdybos mergaičių skyrių veda R. Šomkaitė. Anglų zonoje Moksl. At-kų Sąjungos reikalus tvarko sąjungos įgaliotinis mkt. S. Laniauskas ir įgaliotinio taryba.

Mūsų spauda. Visu metu buvo labai aktualus ateitininkiškosios spaudos klausimas. Iki šio laiko buvo leidžiama „Ateitininko Biblioteka". Iš viso yra išėję 10 leidinių. Dabartiniu metu yra rengiama speciali literatūra ateitininkėms mergaitėms, veikimo metodikos ir kitais klausimais. Metų gale į moksleiviją išėjo ir „Ateities" pirmasis numeris. Naujųjų Metų pradžioje pasirodys kišeninis ateitininko kalendorėlis 1947 metams.

Konkursas. Norėdama paraginti ateitininkus labiau domėtis mūsų organizacinėmis problemomis ir įjungti visą ateitininkiją į kūrybinį darbą, Centro Valdyba yra paskelbusi trijų rašinių konkursą. Konkursinės temos yra šios:

1. Mano kuopos ištorija.
2. Ko aš noriu iš ateitininkų organizicijos.
3. Kodėl aš esu ateitininkas.

Už premijuotus rašinius — po tris iš kiekvienos grupės — skiriamos dovanos geriausiomis tremtyje pasirodžiusiomis knygomis ir svetimųjų veikalais. Konkurso terminas — vasario 5 d. Rašinius siusti C. Valdybai.

Dabartinė veikla. Kalėdų atostogų metu, gruodžio 28—29 d., Seedorfe įvyksta anglų zonos moksleivių ateitininkų suvažiavimas, o gruodžio 28—29 Augsburge ir sausio 3—4 d. Seligenstadte — ideologiniai kursai amerikiečių ir prancūzų zonos moksl. ateitininkams

AUGSBURG

Augsburgo moksleivių at-kų kuopa savo įsikūrimo diena laiko 1946 m. gegužės mėn. 15 d. Tą dieną įvyko pirmasis kuopos susirinkimas, kuriame dalyvavo 10 mokinių. Tačiau ateitininkijos eilės greit didėjo. Šiuo metu kuopa savo sąrašuose turi 49 narius, kurių 16 berniukų ir 33 mergaitės.

Kiekvienas būrelis dirba atskirai pagal iš anksto nustatytą susirinkimų tvarkaraštį. Susirinkimai įvyksta kiekvieną savaitę. Būrelių susirinkimuose nagrinėjami įvairūs klausimai: ideologiniai, religiniai, istoriniai, tautiniai, socialiniai ir kiti. Taip pat mokomasi ir iškalbos meno. Kuopa turi savo bibliotekėlę, kurioje yra daug tremtyje išleistų mokslo ir meno veikalų, o taip pat ir žymiausių mūsų laikraščių komplektai. Kuopos gyvenimo vargams ir džiaugsmams fiksuoti yra vedamas dienoraštis ir kuopos vaizdų albumas.

Spaudos reikalai taip pat neužmiršti: yra nutarta išleisti kuopos laikraštį. Redakcinė komisija jau renka nedžiagą. Jaunesniųjų mergaičių būrelis savo laikraštėlio (nors ir ranka rašyto) pirmąjį numerį jau išleido. Valdyba yra nutarusi suruošti mokinio teismą. Tačiau svarbiausias šiuo metu kuopos rūpęstis — gruodžio mėn. 28—29 d. Augsburge įvykstančios moksl. at-kų studijų dienos. Joms šiuo momentu ir skiriamas didžiausias dėmesys.

Kuopos didelis ramstis darbe yra vietiniai ateitininkai sendraugiai.

A. Kasiulaitis

Blombergas

Š. m. lapkričio 24 d. įvyko pirmasis viešas moksleivių at-kų susirinkimas. Susirinkimą atidarė gimnazijos kapelionas kun. Juršėnas. Mokytojas p. Gulbinskas skaitė turiningą paskaitą apie ateitininkų praeitį ir jų vaidmenį N. Lietuvos gyvenime. Susirinkimą sveikino stovyklos viršininkas Ant. Matulionis, stovyklos kultūros vadovas Ant. Rinkūnas ir Hamburgo studentų atstovas P. Augustinavičius. Susirinkime dalyvavo beveik visi gimnazijos mokiniai ir didesnė pusė mokytojų. Susirinkimo meninę dalį išpildė gimnazijos at-kai. Be 22 senų narių per susirinkimą įsirašė dar 7 kandidatai. — Susirinkimas baigtas at-kų himnu.

Eichstättas

Vietos lietuvių gimnazijoje Mokytojų Tarybos leidimu veikia moksleivių ateitininkų kuopa, turinti virš 50 narių. Kuopos dvasios vadu yra gimnazijos kapelionas kun. Dr. Milius. At-kai aktyviai prisidėjo prie Kristaus Karaliaus iškilmingo minėjimo suruošimo ir savo jėgomis suruošė šv. Pranciškaus minėjimą. Stovyklos bažnytiniame chore gieda nemaža at-kų. Gimnazijos vadovybė at-kų veikimui nuoširdžiai pritaria. Buvo skaitomas paskaitų ciklas aktualiausiomis temomis, pav. „at-kai ir gyvenamasis metas", „Pasaulėžiūra žmogaus gyvenime" ir kt. Po paskaitų ciklo naujai ištojusieji ir jaunesnieji nariai gruodžio 15 d. davė priesaiką. Be to, ruošiamasi naujai persitvarkyti, t. y. berniukams ir mergaitėms sudaryti atskiras grupes, pasirenkant globėjais gimnazijos mokytojus — at-kus sendraugius, o jaunesniesiems nariams globoti vyresniųjų klasių moksl. at-kus.

HANAU

1946. 10. 20. įvyko H. L. G. at-kų kuopos viešas steigiamasis susirinkimas. Sus-mą atidarė gimn. kapelionas ir kuopos dvasios vadas kun. Liong. Jankauskas. Kalbėjo Dr. Jusaitis. Stovyklos švietimo vadovas p. Žilionis pasveikimo kuopą švietimo vadovybės vardu ir palinkėjo sekmės darbe. Svečias iš Wiesbadeno, prof. Bendorius, skatino eiti, kovoti ir nepalūžti, nes kas nesvyruoja, tas laimi. Kuopos nariai paįvairino programą deklamacijomis ir sava kūryba. Sus-mo metu įsirašė 29 nariai. Dabar tas skaičius paaugo iki 31.

Pradžioje buvę nesutarimai su skautais dyla ir vieni kitiems esame pasiryžę, reikalui esant, ištiesti pagalbos ranką.

1946. 10. 27., Kristaus Karaliaus šventės metu, H. L. G. moksl. at-kų kuopa šventino savo vėliavą. Veliavą šventino Jo Prakilnybe Šv. Sosto Delegatas kan. F. Kapočius ir tarė keletą žodžių į Hanau at-kus ir skautus. Skautai iškilmėse dalyvavo su vėliavomis. Pa-

ALp(LKA)178
1946, Nr.1

maldų metu pirmą kartą giedojo gimnazijos choras, vadovaujamas prof. Motekaičio. Po pamaldų atkės sendraugės savo jaunesniems idėjos broliams ir sesėms suruošė agapę. Dalyvavo dalis sendraugių ir studentų. Nuotaika buvo tikrai nuoširdi. Kalbėjo Šv. Sosto Delegatas, kuopos globėja p. Jonynienė, šviet. vadovas p. Žilionis, sendraugių pirmininkas p. Petrušauskas, studentų atstovas ir moksl atstovė. Vakare moksl. at-kų iniciatyva buvo suruošta Kristaus Karaliaus akademija. Programą išpildė H. L. G. mokiniai.

XI. 1 d. H. L. G. at-kų kuopa ir gimnazijos mokytojai, UNRRA'os mašinomis buvo nuvykę Wiesbadenan į Hessische Wirtschaft parodą. Alba.

NURTINGEN

At-kų kuopa yra įsteigta 1946 m. gegužės 6 d. Iki šiol pavyko suburti nemaža vyresniųjų ir jaunesniųjų klasių mokinių į jaukų šeimišką at-kų židinį. Buvo padaryta nemaža s-mų. 1946 m. gruodžio 7 ir 8 d. du kuopos atstovai lankėsi pas Scheinfeldo idėjos draugus jų šventėje, kur patyrė tikrą ateitininkišką nuoširdumą.

K. J.

Scheinfeld

Scheinfeldo lietuvių gimnazijos moksleivių at-kų steigiamasis s-mas įvyko 1946. V. 30. Jame dalyvavo 16 narių. Išrinkta valdyba: Kuopos pirmininkų Algis Vedeckas (8 kl), vicepirmininku Kęstutis Kudžma (7 kl.), sekretore Aldona Viliušyte (8 kl.). Padidėjus narių skaičiui, iš bendrojo kuopos veikimo pereita į būrelių veikimą. Vyr. mergaičių būrelio pirmininke išrinkta Irena Mikulskytė (7 kl.). Jaunesniosios mergaitės savo būrelio pirmininke išsirinko Apanavičiūtę (4 kl.) Berniukų pirmininkos yra Juozas Navickas. Dvasios vadas — gimnazijos kapelionas kun. P. Dziegoraitis.

Tai 4-11 d. Eichstätte vykusiose studijų dienose dalyvavo 7 kuopos nariai. Už geriausį pasirodymą stud. dienose kuopa laimėjo III-ią permiją ir už individualius pasirodymus atskiri nariai 4-las premijas.

Nuo rugsėjo 8 d. a-kai veikia viešai. Tą dieną visi dalyvauja šv. Mišiose, priimdami šv. Komuniją. Suruošia agapę, kurios svečių tarpe buvo Moksleivių A-kų Centro Valdybos pirmininkas ir Dr. Kiseliūtė.

— Scheinfeld'o a-kų kuopą su paskaita aplanko prof. Ivinskis.

— 1946 m. gruodžio 8 d. Scheinfeldo moksleiviai a-kai davė priesaiką. Ta pačia proga pašventinta ir kuopos vėliava. Gruodžio 8 d. — iškilmingas kuopos s-mas, Garbės prezidiume tarp kitų aukštų svečių at-kų kuopa turėjo moksleivių at-kų Dvasios Vadą kun. Patlabą ir Centro Valdybos atstovę R. Šomkaitę. Pasakyta daug reikšmingų kalbų, linkėta daug sekmės ateitininkiškame darbe. Tai proga mus aplankė Nürtingeno ir Seligenstadto at-kų kuopos atstovai.

— Gruodžio 7 d. duotosios priesaikos prisiminimui a-kų kuopa išleido neperiodini laikraštį „Ateities Keliu". Šio laikraščio redaktorium yra Juozas Navickas (8 kl.).

Ateities keliu

Neperiodinis moksleivių laikraštis. Leidžia — Scheinfeldo moksl. ateitininkų kuopa. Redaguoja — redakc. Kolegija. Redaktorius — Juozas Navickas. Scheinfeldas, 1946. XII. 7. Nr. 1. „Ateities keliu" spausdintas rotatorium, turi 12 didelio formato pusl.

Redakcija rašo: „Scheinfeldo moksleivių ateitininkų kuopoje jau seniai buvo mintis leisti moksleivių laikraštį, kuriame galetų reikštis mūsų gimnazijos mokinių literatūrinės pajėgos. Tikslas sveikintinas. Laikraštėly randame ateitininkų himną, Scheinfeldo liet. gimn. direktoriaus Ig. Malinausko žodį jauniesiems N. Skurkio straipsnį. J. A. novelę „Margi metai", Leonardo Rambyno ir Juozo Navicko eileraščių, kronikos žinučių iš gimnazijos skautų ir ateitininkų veiklos. „At. keliu" daro simpatingą įspūdį. Linkime mieliem šeinfeldiškiam sekmės, pritardami direktoriaus Ig. Malinausko straipsnio žodžiams: „Taigi, Jaunieji, pakelkite galvas ir per pokarės skurdą ir nepriteklių, šaltį ir darganą, per moralinį puvėsį ir žmogiškąjį atšipimą —

į tikrąjį gyvąjį žmogų,
į nemirštamą lietuvį,
į Didžiąją Motiną Lietuvą".

Iš studentų ateitininkų veiklos

Stud. at-kų draugovė Tübingene yra pats pirmasis stud. at-kų dalinys, tremtyje pradėjęs darbą. Ji turi dvi korporacijas medikų — „Gają" ir humanitarų „Šatriją". Be to, veikia atskiras at-kių būrelis ir stud. at-kų visuomeninkų klubas, kuris yra surengęs nemaža kultūrinio pobūdžio paskaitų. Š. m. lapkričio 17 d. įvyko metinė draugovės šventė. 15 jaunųjų studentų, išlaike[illegible] buvo pakelt[illegible] muosius sve[illegible] Krupavičius, At-kų Fed. vadas prof. A. Damušis, Liet. Raud. Kryžiaus pirmininkas Dr. Jasaitis. Šventėje dalyvavo estų, latvių ir vokiečių studentų atstovai, be to, daug svečių iš akademinio jaunimo ir visuomenės tarpo

Freiburgo stud. at-kai lapkričio mėn. šventė savo įsikūrimo šventę. Panaši šventė įvyko gruodžio 15 d. Karlsruhėj, kur yra atgaivinta stud. at-kų technikų korp! „Grandis".

„Studentu Dienos"

Studentai ateitininkai tremtyje leidžia rotatorium spausdinamas „Studentų Dienas", kurios ėjo ir N. Lietuvoje ir buvo spausdinamos net keturiomis kalbomis. Jau išėjo trys numeriai. Pirmuosiuose dviejuose numeriuose bendradarbiauja Prof. Z. Ivinskis, Prof. A. Maceina, J. Girnius, A. Nyka-Niliūnas, H. Nagys, V. Kazokas, Vyt. Žvirzdys ir kt. Laikraštį redaguoja St. Sėlenas.

Mūsų vadų sukaktys

Š. m. gruodžio 4 d. suėjo penki metai nuo žinomojo mūsų filosofo ir at-kų ideologo prof. St. Šalkauskio mirties. Gruodžio 2 d. yra at-kų garbės pirmininko ir pirmojo at-kų vado prof. Dr. Dovydaičio 60 m. gimimo sukaktuvės. Abu žinomuosius lietuvių tautos vyrus ir at-kų darbuotojus „Ateitis" paminės vasario mėn., jubiliejiniame numeryje.

Buv. Valstybės Prezidento A. Stulginskio mirties minėjimas.

Stud. visuomeninkų „Ateities" klubo iniciatyva š. m. gruodžio 15 d. Tübingene buvo surengtas buv. Valstybes Prezidento Aleksandro Stulginskio minėjimas. Minėjime kalbėjo kun. prof. M. Krupavičius ir Dr. P. Karvelis. Kaip žinome. A. Stulginskis buvo 1941 m. birželio mėn. bolševikų išvežtas į Sibirą ir mirė ten priverčiamųjų darbų stovykloje. Mus pasiekusiomis žiniomis toje stovykloje dėl nepakeliamų darbo ir pragyvenimo salygų yra žuvę jau daugiau kaip 1500 mūsų tautiečių tremtinių.

ATEITIS — „Naujojo Gyvenimo" priedas.

Redaguoja Redakcinė Kolegija
Vinjetės dail. M. Markulio

Printed by Haas & Cie., Augsburg

88,369-245